

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України

з питань освіти, науки та інновацій

27 березня 2024 року

Засідання веде Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги, розпочинаємо засідання Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

Шановні колеги, сьогодні в порядку денному два питання. Перше, контрольне питання, про стан та проблеми використання у 2023 році субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам за напрямками, а також щодо порядків та умов використання відповідних субвенцій у 2024 році. І друге питання – "Різне".

Колеги, чи є доповнення, пропозиції, зауваження до порядку денного? Якщо ні, то прошу за нього проголосувати.

Хто – за?

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Одноголосно. Дякую, колеги, рішення прийнято. Переходимо до...

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за. Теж підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимир Анатолійович, бачив.

Переходимо до розгляду питання. Отже, перше питання, контрольне питання про стан та проблеми використання у 2023 році субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам за напрямками, а також щодо порядків та умов використання відповідних субвенцій у 2024 році.

Доповідачем є Андрій Борисович Сташків – заступник міністра освіти і науки України, але я думаю, що вам колеги будуть допомагати, вочевидь, по вашому питанню. Співдоповідачем є Сергій Валерійович Колебошин, заступник голови комітету. Давайте почнемо з Міністерства освіти і науки, Андрій Борисович, будь ласка, вам слово.

СТАШКІВ А.Б. Дякую. Вітаю всіх учасників сьогоднішнього засідання. Про субвенції 2023 року і субвенції 2024 року. Дійсно, сьогодні присутні також колеги щодо інших профілів – це зокрема про субвенції для осіб з особливими освітніми потребами, Євгенія Смірнова допоможе мені і Завгородній Дмитро, про субвенцію для облаштування закладів професійно-технічної освіти. Отож, я буду говорити про субвенції, які минулого року були виділені з державного бюджету та використання яких відбувалося протягом 2023 року. Зокрема, це субвенції. Субвенції на облаштування безпечних умов в закладах освіти в розмірі півтора мільярда гривень. Також субвенція для Нової української школи, яка виділялася у вересні місяці в розмірі 470 тисяч гривень, а також субвенція для придбання шкільних автобусів, яка була виділена минулого року в розмірі 1 мільйона гривень для придбання шкільних автобусів. Мільярда, даруйте, мільярда.

Отож, субвенція для створення безпечних умов в закладах освіти було виділено у 2023 році в розмірі півтора мільярда гривень. Також було виділено з місцевих бюджетів співфінансування в розмірі 589 мільйонів гривень. По факту використання коштів субвенцій в 2023 році за цим напрямком становив 73,4 відсотка для коштів з державного бюджету і 69 відсотків для коштів місцевих бюджетів. Фактично за кошти субвенції в 2023 році було реалізовано 8 об'єктів нового будівництва, а також 184 об'єкти з реконструкції та капітального ремонту захисних споруд цивільного захисту. По інших об'єктах, яких було 301 всього разом, незавершені роботи або це були об'єкти, які пов'язані були з виготовленням проєктно-кошторисної документації. Механізм розподілу коштів субвенцій минулого року передбачав прийняття рішення щодо розподілу для областей на рівні Кабінету Міністрів. Використання коштів відповідно до порядку використання здійснювалися обласними військовими адміністраціями, а також територіальними громадами, які були розпорядниками коштів за рішенням відповідно обласних рад або обласних військових адміністрацій. І використання коштів на рівні областей відбувалася дуже по-різному. Є випадки, коли кошти використовувалися дуже в малих кількостях, кошти, маю на увазі, державної субвенції. Є області в яких використання коштів відбувалося добре. Зокрема: Житомирська, Кіровоградська, Волинська область, Тернопільська, Хмельницька – це більше 90 відсотків використано коштів. Разом з цим: Івано-Франківська, Донецька, Миколаївська використання було менше 50 відсотків. Аналогічні

показники щодо коштів, які йдуть... використання яких було з місцевих бюджетів як співфінансування. Це щодо використання коштів в 2023 році.

Якщо говорити про субвенцію в 2024 році, на відповідні цілі в Законі про Державний бюджет передбачено субвенцію на облаштування безпечних умов у закладах, що надають загальну середню освіту, 2,5 мільярда гривень.

По-перше, Законом про Держбюджет розширене перелік закладів у 2024 році, за кошти яких можна облаштовувати укриття, оскільки минулого року це були тільки школи, цього року також добавились сюди заклади професійно-технічної освіти і заклади фахової передвищої освіти, які фінансуються з обласних бюджетів, оскільки це субвенція.

І друга особливість цього річного використання коштів субвенцій – це те, що кошти субвенцій будуть розподілятися комісійно, за рішенням комісії, яка буде утворена Міністерством освіти і науки, і розподіл буде здійснюватися відповідно по об'єктах.

_____. Це в цьому році?

СТАШКІВ А.Б. В 2024 році.

Тому Міністерство освіти зараз напрацювало проект змін до відповідного рішення Кабінету Міністрів про затвердження порядку використання коштів. І для того, щоб зрозуміти, яким чином буде відбуватися розподіл коштів, пріоритизація об'єктів і так далі, я маю невелику презентацію, якраз колеги запустили її, і я по ній пройдуся, щоб ви також могли розуміти, як буде відбуватися процес розподілу і пріоритизації об'єктів.

Другий слайд, будь ласка. З метою забезпечення єдиного справедливого підходу щодо розподілу коштів субвенцій у 2024 році передбачено здійснення зонування фактично територіальних громад, які є в Україні, за рівнями ризику. І цей агрегований ризик визначений відповідно за різними показниками, визначений за даними щодо кількості повітряних тривог, наближеності до об'єктів інфраструктури в кількості... ну, взагалі небезпека від ураження ракетами та БПЛА і іншими там чинниками. Відповідно ... .

Наступний слайд, будь ласка. Відповідно на території України пропонується це, що я наголошував всім, що це є проект відповідно, який має бути затверджено відповідними документами, але це вже є те, про що ми можемо

зараз говорити, як воно буде працювати. Значить, буде передбачено різні рівні ризику для територіальних громад в сфері освіти. Зокрема, є точно громади з дуже високим рівнем ризику, які наближені до зони бойових дій або постійно попадають під обстріли, а також громади з високим рівнем ризику – це громади, які також... до яких дострілює фактично артилерія або можуть бути уражені іншими типами засобів, ураження мається на увазі, і громади ж з помірним рівнем ризику, відповідно громади, які, знову ж таки, мають вищий рівень, ніж інша територія України. Ну, із задовільним ризиком, рівнем ризику громади – це вся інша територія України. Ми поспробували, ми нашу модель наклали відповідно на карту. Це, я ще раз повторюю, це проєкт, над ним ще працюють фахівці для того, щоб врахувати всі ризики, які можуть бути. І відповідно даний проєкт... дані як би варіації будуть затверджені відповідним наказом Міністерства освіти. Враховуючи, що ці рівні ризику є різними і різна кількість територіальних громад попадає під ці ризики, Міністерство освіти при розподілі коштів субвенції буде визначати відповідно суму коштів, яка може бути спрямована для громад, відповідно до категорійності. Тобто для громад з високим рівнем ризику, для громад з помірним рівнем ризику і для громад із задовільним рівнем ризику. Проєктом постанови на цей рік передбачено, що цей розподіл буде здійснюватися пропорційно до кількості учнів, які навчаються в дистанційному форматі. Чому? Тому що основною метою як би реалізації цієї субвенції – це є вивести якомога більше учнів в офлайн навчання, пов'язано з якістю, з безпекою. Тому, якщо подивитися на кількість учнів, які... Ну, на жаль, цей слайд на такій відстані погано видно. Якщо подивитися на кількість учнів, які в нас навчаються в дистанційному форматі, ми бачимо, що в цілому в Україні це більше 600 тисяч учнів. Це крім тих, які навчаються за кордоном в дистанційному форматі. І, звичайно, що тут повністю, сто відсотків навчаються в таких областях, як Херсонська, Донецька, Луганська. Значна кількість учнів навчається в дистанційному форматі в Харківській, Запорізькій області, Миколаївській області, ну, і в інших областях, які наближені до зони бойових дій. Таким чином, розподіл коштів буде здійснюватися по зонах, і відповідно до даного порядку будь-яка громада, будь-який засновник закладу освіти: чи це є область, чи є територіальна громада, - зможе подаватися на участь у відборі. При цьому відбір проєктів буде відбуватися через систему DREAM. Це система, яка дозволяє публічно, відкрито і

прозоро оцінювати проекти відповідно за певними критеріями. Самі критерії, методика оцінки відповідних проектів буде також передбачена відповідною постановою Кабінету Міністрів, і зараз вона є в проекті. Проект зараз перебуває на погодженні в центральних органах виконавчої влади. Після погодження можна буде говорити предметно вже про те, що буде прийнято урядом. Зараз, на даний момент є в нас наступні такі складові пріоритетизації. По-перше, це показники безпеки. Це ті, які стосуються безпосередньо типу укриття, відсотка, кількості учнів, які можуть укритися в самому укритті, ну, і інші показники. Вони будуть на наступних слайдах, але поки що про цей. Є сталість проекту. Це показники, які стосуються окремих типів закладів освіти, зокрема опорних закладів освіти, наявність проектів повторного використання, наявність оснащення в самому проекті. Також додатковий вплив проекту буде оцінено. Детальніше там в самій постанові є описано цю методику, тому не буду зупинятися. Лише скажу, що важливою також є швидкість реалізації проекту, оскільки, як я говорив, в 2023 році багато проектів не були реалізовані. І одна з причин, це було якраз те, що було там умовно, проводилися довго будівельні роботи, не була готова проектна документація. До проектної документації потрібно було вносити зміни на інші фактори, які впливали. Тому швидкість також, тут реалізація цього проекту буде впливати на кількість балів. Фінансова ефективність фактично, якщо говорити просто, це кількість гривень на одне створене місце в укритті. І співфінансування проекту це також важливий елемент оцінки, оскільки передбачена наявність співфінансування, мінімальний розмір 10 відсотків. Тому детальна оцінка, є на цьому слайді. Але це знову ж таки проект, можливо, в остаточному варіанті буде дещо змінено. Як буде відбуватися після подання проектів до системи DREAM вибір проектів? Як я вже говорив, по-перше, буде відбуватися в межах територіальних громад за ступенями ризику. Якщо можна, наступний слайд і ще один наступний. Да. От приклад відбору за зонами. Тобто ми будемо мати декілька етапів відбору для кожної зони, умовно для зони з помірним ризиком чи зоною з високим ризиком буде зібрано всі пропозиції від областей, і оцінено за тою методикою, про яку я говорив вище. І кожний об'єкт... Це все приклад, тому що ми говоримо про проект постанови і говоримо про те, як воно буде відбуватися. Я спробував змодельовати як воно буде виглядати у майбутньому, щоб візуалізувати взагалі те, про що я говорю. Буде на ... .

_____ . Цифра буде два з половиною...

СТАШКІВ А.Б. Да-да.

_____ . Немає суми, яка виділяється...

СТАШКІВ А.Б. Да.

_____ . Теоретично може бути те, що...

СТАШКІВ А.Б. Ні, не може бути.

_____ . *(Не чути)*

СТАШКІВ А.Б. Дивіться, якраз я показую на цьому слайді, як воно буде відбуватися, що за цими... Кожна область буде подавати...У межах кожної області будуть проекти подані в межах тих громад, які вони будуть подаватися. Для кожної області буде проведена оцінка проектів в межах кожної області. Тобто серед об'єктів, які будуть подані від кожної області буде проведено рейтингування і кожна область буде отримувати фінансування на ті об'єкти, які наберуть найбільшу кількість балів.

Тобто спочатку на першому етапі серед, умовно до прикладу, там, п'яти проектів виберуть для якої там, Вінницької області виберуть один, який набере найбільшу кількість балів, і він точно попаде в цей перелік. І так для кожної області, поки не буде вибрано всі проекти, які набрали найбільшу кількість балів і умовно зайняли перше місце. На другому етапі будуть оцінені всі проекти, які наберуть, займуть умовно друге місце для кожної області, і так само далі по кроках, поки фактично не буде вичерпана сума коштів, яку можна розподілити.

Тому кожна область може отримати, буде отримувати відповідно фінансування і зони, в межах тих зон, на які буде поділено по рівнях безпеки. Як це буде, як це виглядає в DREAM, це декілька прикладів як виглядає сам проект, який заведений в DREAM, ви можете побачити на слайді. Він буде включати в себе дуже багато даних і відповідно звітування щодо використання коштів буде відбуватися також через систему DREAM з прикріпленням відповідних фотографій, етапів проведення будівельних робіт і, в принципі, дозволить аналізувати в цілому використання коштів в будь-який момент часу, і це також

передбачено відповідним проектом постанови Кабінету Міністрів про необхідність звітування територіальних громад про етапність і готовність цих проектів. Якщо коротко про цей проект, у мене все. Якщо є питання про цю субвенцію, можливо, зразу... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, колеги, якщо ви не заперечуєте, давайте пройдемося повністю. В нас теж була, зараз ми проговорювали між собою чи іти по кожній, чи все ж таки давайте ми дамо завершити повністю міністерству, потім Сергій Валерійович, співдоповідач теж повністю скаже, а потім ми підемо предметно по субвенціях, по кожній, і окремо всі будуть мати можливість задати питання. Дякую.

СТАШКІВ А.Б. Добре. Я презентацію зробив, показав по укриттях, як воно буде відбуватися поетапно, як буде відбуватися розподіл, вибір об'єктів в залежності від області і зони, тому що субвенція наступна, яка стосується облаштування кухонь, їдалень в закладах освіти, вона так само буде відбуватися, її розподіл, через систему DREAM. Єдине, що там не будуть враховані зони з рівнем ризиком. Єдина умова – це буде навчання в очному або змішаному форматі в закладі освіти. Але про цю субвенцію детальніше. Минулого року використання коштів не було, тому що не було відповідної субвенції на облаштування кухонь і їдалень. В цьому році передбачено 1,5 мільярда гривень для облаштування відповідно кухонь і їдалень в закладах середньої освіти, відповідно в школах. Ми також підготували проект відповідної постанови, яка затверджує порядок і умови використання коштів. Відповідно до цього проекту буде передбачено облаштування кухонь, їдалень за двома типами організації харчування. Ви знаєте, що у 305 Постанові є три типи: базова, опорна та фабрика-кухня. Даним проектом передбачено облаштування двох: базової і опорної, фабрики-кухні. Відповідно до участі у відборі цих проектів можуть подаватися будь-які школи або територіальні громади, які планують в цьому році облаштувати відповідно або базову, або опорну кухню. Відбір буде відбуватися так само через систему DREAM, де кожна громада може подати свій проект або технічне завдання на проектування. Відповідно також проектом постанови передбачена відповідна методика щодо оцінки поданих проектів. Методика буде в себе включати знову ж таки декілька показників, які стосуються безпосередньо

розміру співфінансування, також стосується розміру самої кухні-їдальні, тобто дітей, які в майбутньому отримають доступ до нового харчування, а також інших показників, які описані в проєкті відповідної постанови. Ще раз наголошую, цей проєкт, можливо, до моменту прийняття він буде ще змінено.

Відбір проєктів в межах областей буде відбуватися за тим самим принципом, що і для укриттів, за виключенням того, що не будуть застосовані рівні, відповідно зони ризику для територіальних громад, оскільки єдиною вимогою буде те, що школа навчається в очному або змішаному форматі або уже в процесі будівництва укриття і планує вийти в очний або змішаний формат навчання з 1 вересня 2024 року. За нашими оцінками, кількість проєктів, які можна буде облаштувати, зробити, реалізувати за кошти субвенцій на облаштування на харчоблоки - десь орієнтовно 150, враховуючи те, що ми маємо вимоги щодо цих харчоблоків, які відповідно затверджені відповідним наказом Мінінфраструктури, і передбачає наявність відповідного обладнання, а також вимог щодо облаштування самого приміщення, відповідно до вимог ХАССП.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Коли вони були змінені останній раз, ці вимоги?

СТАШКІВ А.Б. Це прямо дуже свіжі вимоги, вони, наскільки я пам'ятаю.

_____ . Вони жорсткіші.

СТАШКІВ А.Б. Вони не жорсткіші, вони ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Просто раніше за минуле... пам'ятаєте ж, коли у нас була ця субвенція, мені здається, що ми могли б за ці кошти, за півтора мільярди зробити десь приблизно 400 харчоблоків, 450 може бути. Тобто зараз – в три рази дорожче.

СТАШКІВ А.Б. За рахунок... на рахунок кількості, там вартість насправді ремонту одного харчоблоку залежить від того, яка це модель буде. Тобто якщо ми говоримо про базову кухню, то це, за оцінками, ну, є різні проєкти насправді і ці проєкти я бачив, вони вартують від чотирьох мільйонів гривень до десяти мільйонів гривень в залежності...

_____ . (Не чути).

_____ . Ні, ні, ну в середньому з ремонтом робили за три, обладнання плюс ремонт – плюс, мінус три мільйони було в середньому. Ми просто, пам'ятаєте, Андрій Борисович, дивилися.

СТАШКІВ А.Б. Так. А якщо ми говоримо про опорну кухню, треба розуміти, що опорна кухня – це не один об'єкт, тобто це є концепція, яка передбачає облаштування харчоблоку в одному закладі освіти, плюс їдальня, а в умовних філіях цієї опорної кухні, куди привозиться гаряча їжа, облаштовано так само: кухня просто з іншим переліком обладнання і відповідно їдальня для приймання їжі. І такі проєкти, ну, відповідно дорожче, оскільки там більше закладів освіти охоплено таким проєктом.

Використання коштів буде здійснюватися замовником, відповідно до рішення Кабінету Міністрів, ну, куди будуть спрямовуватися ці кошти на рівні територіальних громад або обласних військових адміністрацій чи обласних державних адміністрацій. Обов'язкова умова – єдине, що реалізація проєктів до кінця поточного року. Це щодо субвенції на облаштування харчоблоків в закладах освіти в 2024 році.

Наступна субвенція, яка була в 2023 році передбачена Законом про держбюджет – це субвенція для придбання шкільних автобусів.

В 2023 році було передбачено 1 мільярд гривень субвенції для придбання шкільних автобусів. Відповідно також використання коштів відбувалось на умовах співфінансування. Співфінансування в 2023 році було виділено в розмірі 656 мільйонів гривень і використання коштів було 97 відсотків, що є досить великим. Придбання автобусів відбувалось через ProZorroMarket обласними військовими адміністраціями або територіальними громадами. Всього було придбано 535 автобусів і відповідно, в тому числі для дітей з особливими освітніми потребами в кількості ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. А скільки загальна сума на автобуси пішла?

СТАШКІВ А.Б. 1 мільярд.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Просто я почув цифру 600 з чимось.

СТАШКІВ А.Б. Це співфінансування з місцевих бюджетів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, дякую.

СТАШКІВ А.Б. І було придбано 535 автобусів, 86 для дітей з особливими освітніми потребами, а також 449 звичайних автобусів. Вартість автобуса середня становила 2 мільйони 970 тисяч гривень звичайний і 3 мільйони 200 тисяч гривень в середньому для дітей з особливими освітніми потребами.

В 2024 році передбачена субвенція також для придбання шкільних автобусів в розмірі 1 мільярда гривень. Також відповідно до розробленого проекту постанови передбачено обов'язкове співфінансування для придбання шкільних автобусів від 10 відсотків. І особливістю цього року як по інших субвенціях – це розподіл коштів за рішенням комісії, яка утворена також при Міністерстві освіти. Тому відповідним проектом порядку передбачено утворення такої комісії і здійснення розподілу коштів для обласних державних адміністрацій пропорційно до кількості дітей, що потребують підвезення, при цьому дітей, які потребують, але не забезпечені підвезенням для того, щоб максимально охопити дітей такою послугою як підвезення до закладів освіти. Передбачається, що після прийняття відповідного проекту постанови комісія за даними обласних військових адміністрацій, даними системи АІКОМ запропонує для Міністерства освіти за відповідними критеріями розподіл коштів, і наступною постановою Кабміну буде здійснено цей розподіл, і закупівлю автобусів на умовах співфінансування будуть здійснювати обласні військові адміністрації, територіальні громади знову ж таки через систему ProZorroMarket. Про автобуси якби все.

Ще є одна субвенція, яка минулого року була надана для регіонів і використовувалася, – це субвенція для Нової української школи. В минулому році вона була передбачена в сумі 567 мільйонів гривень, відповідно також на умовах співфінансування.

Напрямки використання коштів для впровадження реформи Нової української школи в минулому році були наступні: закупівля засобів навчання для навчальних кабінетів Нової української школи, закупівля навчальної та навчально-методичної літератури для пілотних класів НУШ, а також підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Сама постанова була прийнята у вересні місяці минулого року. Відповідно використання коштів було невеликим і складало в середньому 60 відсотків. При цьому ці кошти були перехідними, тому продовження використання цих коштів

буде відбуватися протягом цього року за тими ж самими напрямками, які були передбачені відповідною постановою. Я думаю, що в кінці року, коли вже будуть використані всі кошти, ми зможемо відзвітувати детально про напрямки, куди вони були по факту використані і що за них було придбано, або скільки вчителів пройшли навчання, або скільки фактично навчально-методичної літератури було придбано для пілотних класів Нової української школи.

Цього року в державному бюджеті також передбачена вже окрема субвенція для Нової української школи в розмірі 1,5 мільярда гривень. На даний момент проект порядку використання коштів ще розробляється Міністерством освіти разом з командою офісу підтримки реформи Нової української школи. І я думаю, що протягом березня місяця вже буде відповідно передбачено, відповідно направлено на погодження в центральні органи виконавчої влади. Але хочу наголосити, що так само, як і для інших субвенцій, розподіл субвенції для Нової української школи буде відбуватися за рішенням комісії, яка буде утворена при Міністерстві освіти, відповідно за тими критеріями, які будуть передбачені у відповідних порядках використання коштів.

Після цього кошти будуть за рішенням Кабінету Міністрів розподілені для областей або територіальних громад, які будуть відповідно їх використовувати за тими напрямками. Напрямки, швидше за все, будуть класичні. Це оновлення матеріально-технічної бази класів Нової української школи, навчання вчителів, ну, і підтримка пілотних класів Нової української школи.

У мене все по субвенціях цих чотирьох. По інших субвенціях Євгенія Смірнова і Дмитро Завгородній можуть продовжити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Андрію. Колеги, хто з вас продовжить? Щоб ми вже закінчили огляд. Пані Євгенія, будь ласка.

СМІРНОВА Є.І. Дякую. Одразу відповідаючи на перше питання, у 2023 році було використано 293 мільйони 254 тисячі гривень субвенції для осіб з особливими освітніми потребами. Це насправді 96 відсотків використання. І це гарний результат. Неможливість стовідсоткового використання – це якраз надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг на окупованих територіях або територіях, які наближені до бойових дій.

В цьому році було виділено 304 мільйони. Але я хочу зауважити і зупинитися на низці проблем, котрі пов'язані якраз з цією субвенцією, тому що протягом 5 років накопичувалися залишки. І в таких прифронтових областях: Донецька, Запорізька, Луганська, Миколаївська, Харківська і Херсонська, - залишки починалися від 15 до 33 мільйонів гривень.

Під час узгодження з Міністерством фінансів України було прийнято рішення, що ми будемо змінювати порядки використання і Постанову 88, і щоб ми могли змінити природу цих залишків і області їх могли використати і використати на споживання.

Також там були залишки з природи розвитку, але дуже... купівля дрібних товарів і вони накопичувалися на протязі багатьох років. Ось 5 років вони накопичувалися і зараз ми хочемо у зв'язку з військовим станом, і ми сподіваємося, що області, ми з ними також проводили дзвінки, що вони з розумінням віднесуться до запропонованого рішення. Тому шести областям, котрих навели вище, ми пропонуємо змінити природу їх залишків і вони їх зможуть використовувати на корекційні послуги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А їм не вистачає?

СМІРНОВА Є.І. Їм якраз вистачає цих залишків, тому ми розділяємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чекайте, ви кажете, що 96 відсотків було використано, 4 відсотки ще залишилося. Їм не вистачає на видатки споживання, що ми переводимо видатки розвитку на видатки споживання? Чи їм не треба видатки розвитку?

СМІРНОВА Є.І. Їм не треба зараз видатки розвитку. І минулорічна субвенція була також дозволена, щоб інклюзивну субвенцію вони також використовували на укриття.

_____. Якщо ви дозволите, я доповню, вже просто з власного досвіду роботи в обласній адміністрації. Субвенція для дітей з особливими освітніми потребами акумулювалася, як залишки, протягом багатьох років. Тому що залишки можна зараз використовувати на оновлення матеріально-технічної бази. Тому ті залишки, які були в областях і залишаються в областях, незважаючи

на те, що рівень використання в минулому році був великий субвенції, але залишки ще залишаються і це 2021 рік, 2020 рік навіть може бути. І зараз якраз пропонуються зміни, щоб ці залишки можна було використати також на поточні видатки на оплату послуг.

СМІРНОВА Є.І. Тому якраз по шести областям, за пропозицією Міністерства фінансів, ми змінюємо природу даних залишків. Також завтра у нас планується урядовий комітет за головуванням віцепрем'єра цифрової трансформації, де буде узгоджувана якраз по використанню, щоб вже пішов розподіл. Також за підтримки Міністерства фінансів ми готуємо зараз і будемо виносити вам пропозиції, сподіваюся, ви підтримаєте, до Бюджетного кодексу. Тому що зараз у нас розподіл даної субвенції, він іде відповідно кількості дітей, а нам треба відповідно потреб дитини – це якраз впровадження МКФ (Міжнародного класифікатора функціонування). Ну це також окремий крок, котрий ми будемо просити, щоби ви підтримали, але це вже на наступний рік.

Зараз, якщо можна, трошки поясню, тому що зараз ми пропорційно ділимо кошти на кожну дитину, не враховуючи її потреб. В інклюзивно-ресурсних центрах, коли проводиться оцінка дитини, їй присвоюється певний ступінь підтримки, котрий вона потребує. Тому що не всі діти, вони потребують однакової кількості корекційно-розвиткових занять, в дитини, котра 4-5 рівня, вона потребує набагато більшої кількості.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, питань нема. Якщо можна, коротке питання одразу, щоб просто зрозуміти. А звідки взагалі беруться залишки?

СМІРНОВА Є.І. А тому що вони не використовувалися всім минулі 5 років.
(Загальна дискусія)

_____ . Бо там неможливо їх використати, там так прописано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я не про це, я не про цей рік, там же ж мова йде про залишки, які накопичувалися роками і вони були зовсім іншими, це ж не. Я думаю, що 0,96 – це може найвищий відсоток використання цієї субвенції. Наскільки я пам'ятаю вона завжди була, дуже сильно не використовувалася.

СМІРНОВА Є.І. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, а за минулі роки, плюс-мінус, скільки відсотків використовувалось цієї субвенції?

СМІРНОВА Є.І. Насправді, вона завжди була супернизькою, тому що вона ніколи не була пріоритетною, на неї не звертали уваги і ми просто перший раз взялися, просто знаєте, прицільно опрацювати всі проблеми, котрі є в даній ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну а плюс-мінус, скільки відсотків було використання, скільки там тих залишків, про які мова йде?

СМІРНОВА Є.І. Дивіться, я вам можу сказати на початок року: Донецька – 15 мільйонів, Запорізька – 21 мільйон, Луганська – 18, Миколаївська – 12, Харківська – 33, Херсонська – 18 мільйонів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це вже 110, плюс-мінус.

_____ . (Не чути)

СМІРНОВА Є.І. Є, але вони набагато менші. Також, якщо можна, я доповню, по Україні, ви знаєте, дуже різна ситуація з приводу цієї субвенції. Тому що частина, вони її потім в кінці року піднімають на рівень області, наприклад, Львівська область. Вони її піднімають і потім вони її всередині перерозподіляють. І в нас Україна розділилася на дві частини. Частини піднімають цю субвенцію потім наверх і її перерозподіляють, дивляться хто її ефективно використовує, хто проводить корекційно-розвиткові заняття, а хтось залишає її на громадах і вони там накопичуються. І зараз в період військового стану, тому що, наприклад, Донецька область запросила в нас таку ж саму суму, як у них є залишки.

Тому ми завтра виходимо на урядове, ми дуже сподіваємося, що нам погодять, тому що в нас є вже ціла низка скарг. Я думаю, у вас так само є ці скарги і ми зможемо опрацювати, ми хочемо комплексно вже підійти якраз до цієї субвенції. Ми зараз до вересня розподіляємо 200 мільйонів, потім ми дивимося ефективність використання і потім будемо розподіляти ще 100 мільйонів. Да, да, готова відповісти на всі запитання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що ми пізніше перейдемо до запитань. І в нас ще один заступник міністра. Пане Дмитре, доброго дня! Включайтеся, давайте по вашій субвенції.

ЗАВГОРОДНІЙ Д.В. Доброго дня всім! Я навіть, поки слухав про всі субвенції, встиг накидати декілька слайдів, щоби проілюструвати субвенцію на... найкращу, найважливішу і найперспективнішу субвенцію в цьому році – на навчально-практичні центри в закладах професійної освіти, професійно-технічної освіти. Ну, перш за все я хочу вам подякувати за те, що ви підтримали наявність такої субвенції в цьому обсязі цього року. Це надзвичайно важливо, я впевнений, що нам вдасться зробити дуже, дуже класні сучасні майстерні, які реально повпливають і на набір в заклади освіти, і на їхні доходи, і на мотивацію співробітників там працювати. Тож, як ви можете знати, в порядок використання коштів по цій субвенції ми внесли зміни ще 29 грудня 2023 року. Тому змогли одразу розпочати після нового року вже консультування наших закладів освіти. Отримали ми загалом 207 заявок, відібрали спочатку комісією, якою... я бачу, що учасники комісії відібрали 72 проекти на загальну суму 499 мільйонів гривень, відібрали додаткових 16 проектів ще на 50 мільйонів гривень субвенції. В тих випадках, коли області були готові збільшити співфінансування для цих проектів, щоб ми могли залучити більше грошей, і затвердили уже наказом міністерства такі два переліки. Після чого вже підготували розпорядження Кабінету Міністрів про перерозподіл 50 мільйонів гривень з програми державного замовлення на підготовку фахівців в закладах професійно-технічної освіти і розподілу коштів між обласними бюджетами. Зараз на погодженні у Міністерства фінансів, Мінцифри і Мінекономіки знаходиться проект цього розпорядження. Сподіваюся, що до середини квітня ми таке уже приймемо на засіданні уряду і тоді уже розпочнуться роботи в закладах освіти. Загалом в результаті ви бачите, що у нас є всі можливі, скажемо так, вартості майстерень, які... Тут вказані вже загальні вартості, на цьому слайді, мається на увазі не лише фінансування з державного бюджету, а разом зі співфінансуванням. Бачите, що є 5 проектів, які більше ніж 20 мільйонів гривень будуть коштувати, є 27 проектів між 10 і 20 мільйонами гривень. Ми віддавали перевагу, у нас був такий коефіцієнт рішенням комісії до більших майстерень, ніж менших. Але бачте, що є розподіл і будь-які варіанти в результаті у нас є. Середній бюджет проекту затвердженого – це 9,3 мільйона гривень, медіана серед цих проектів – це рівно 8 мільйонів гривень майстерні. Вони розподіляються по наступних, скажемо, категоріях, галузях, я спробував їх укрупнити, щоб було це більш наглядно. Таким чином є в різних галузях,

найбільше – це сільське господарство, машинобудування, сфера обслуговування, куди також входять, в першу чергу входять кухні, де будуть готувати кухарів шкільного харчування, і вони будуть слугувати такими кулінарними хабами. Але і транспорт, і електротехніка, електромеханіка, деревообробка, будівництво, тобто багато-багато різних. Дві майстерні будуть створені за професіями операторів безпілотних апаратів. Ви бачите тут загальне співфінансування, воно складає 268 мільйонів гривень, тобто загальний бюджет всього проєкту буде 817,5 мільйона гривень на майстерні. Таким чином він розподіляється між областями. Ви бачите, на мільярд гривень нам загалом подали заявок, з них на 835 мільйонів гривень саме в частині субвенцій я маю на увазі. На цю суму з заявок подали валідних з усіма відповідними до вимог постанови документами, 88 з них були відібрані в двох цих списках на отакі-от загальні суми. Теж хочу зазначити, що місцевими бюджетами зі співфінансування виділено 188 мільйонів гривень. Тобто 80 мільйонів гривень – це сума співфінансування, яка виділяється самими закладами освіти, що не може нас не тішити.

Окремо можу зазначити, що також майстерні будуть створюватись і за гроші донорів. В деяких випадках це будуть такі комплементарні проєкти до того, що ми створюємо. Ми плануємо 10 майстерень разом зі швейцарським проєктом, 12 комплектів сільськогосподарської техніки від японського уряду, 5 закладів вже отримали своє обладнання в рамках EU4Skills, 8 закладів, де мають ремонтуватися приміщення і будівлі, ці будівлі майстерень теж в рамках EU4Skills. В п'яти з них вже розпочалися цього року ремонтні роботи, підписані всі договори. Особисто три відвідав і дивився, вони планують завершити до 1 вересня. Так само ще дві майстерні в місті Чернігові. Тому загалом матимемо цього року приблизно 120-130 десь в цьому проміжку нових сучасних майстерень в закладах професійно-технічної освіти. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Дмитре. Сергій Валерійович.

КОЛЕБОШИН С.В. Дякую, Сергій Віталійович. Колеги, насправді я розумію, що тема настільки об'ємна і велика, і в кожного є про що поговорити. Тому я не буду відбирати хліб в багатьох, бо до початку комітету ми спілкувались, я знаю, що в багатьох є питання, у нас вони перетинаються певним чином. Тому щось я залишу, скажемо так, для всіх, не щось навіть, а левову

частину. Тому я не бачу теж сенсу зараз зачитувати ту аналітичну записку, яка є у вас всіх в електронних кабінетах, в електронних скриньках, бо з цими даними ви ознайомилися. Я спробую трохи персонально відрефлексувати на ту інформацію, яку ми тільки що отримали, по кожній з окремих субвенцій знову ж таки не зупиняючись на тих речах, про які я знаю, що буде ще лунаати дискусія. По-перше, це про майбутнє, мабуть, почну з майбутнього, а не з аналізу минулого, це щодо субвенції на Нову українську школу. Якщо ми подивимося на результати аналітичного дослідження, з яким ми всі ознайомилися два тижні тому, по пілотуванню Нової української школи в 5-6 класах, ми побачили, що підготовка вчителів, перепідготовка вчителів, вона в повний спосіб не запрацювала так, як нам би цього хотілося. Бо насправді більше ніж 80 відсотків вчителів обрали звичайні їм, зичні для них, траєкторії – це навчання в академіях неперервної освіти колишніх інститутах удосконалення. І відповідно це навчання не було досить ефективним, це теж підтверджується числами, це не просто моє там якась відчуття. Відповідно з моєї точки зору, давайте подивимося, у нас є там 1,5 мільярда на Нову українську школу. Як зазвичай ці 1,5 мільярда чи мільярд колись було, там 2 мільярди, неважливо, як ці гроші розподіляються? Вони зазвичай розподіляються 80 десь відсотків від них йшли на кабінети або, коли це була початкова школа, це кабінети та меблі, і далі там якась частина на перепідготовку, яка проводиться в той спосіб, який я тільки що згадав. З моєї точки зору, давайте подивимося, 1,5 мільярда. Що таке 1,5 мільярда з точки зору кабінетів? Нова українська школа в наступному році входить в 7 клас. 7 клас – це вже нові предмети: фізика, хімія, біологія, математика поділяється на алгебру та геометрію, інші підходи до вивчення інформаційно-комунікаційних технологій.

Відповідно закупити всі кабінети – це неможливо. Закуповувати кабінет інтегральний системи освіти, де є там те, те, те, те, те, ну, давайте чесно, вартість такого кабінету в нормальному комплектуванні – це більше мільйона гривень. Це я дуже так, по мінімуму. Тому ми бачимо, що ці півтора мільярди, якщо ми кинемо левову частину на кабінети, це буде, в кращому випадку, тисяча кабінетів по країні. Це якщо дуже так, в лоб поділити, це там 40-50 кабінетів на область. Ну, це точно не про поштовх для розвитку Нової української школи, за всієї моєї любові до та поваги до системи освіти, з якої я вийшов. Але це не спасе ані систему освіти, це не спасе Нову українську школу.

Тому моя точка зору, що треба: а) пропорційно збільшити, суттєво збільшити ті кошти, які підуть на роботу з вчителями, бо функція міністерства – це ж не тільки адміністрування субвенції, а і фактично вплив на все те, що відбувається в школах, через вчителів, через підготовку вчителів; і б) все ж таки підійти науково, обґрунтовано, розумно, з залученням всіх, хто готовий залучатися, до того, щоб ми нарешті створили те, що ми проголосували Законом 2020 року "Про повну загальну середню освіту", нормальний ринок – ринок, а не псевдомонopolія академії неперервної освіти, - перепідготовки вчителів, щоб вчитель міг обрати, де йому проходити, щоб він... Я не знаю, ваучер це буде, чи щось, в нас там дуже так... або гранти якісь там. Пан Михайло Винницький, коли слово "гранти" чує, трохи здригається, да.

Механізм треба робити. Але, слухайте, ну, насправді ми з 2020 року кожного року говоримо-говоримо, але нічого не відбувається, і ринок не працює. Це моя принципова точка зору, ну, до того, що нам треба зробити в цьому сенсі.

Друге. Не треба забувати, що якщо ми все ж таки будемо запускати на Нову українську школу, на якесь обладнання, а, може, і є сенс якусь частину, опорні школи ніхто не відміняв і так далі, то треба попрацювати суттєво з переліками, бо переліки на 7 клас суттєво мають відрізнитися від чинних зараз, знову ж таки з тих міркувань про які я говорив. Рухаємося далі, поїхали в субвенцію про бомбосховища. Мені здається, що основна помилка минулого року, це навіть про відсоток використання я думаю багато будуть зараз говорити і про... це, власне, підхід до територій. Бо фактично відбулося так, що ті території, які постраждали найбільше отримали найменше або нічого не отримали. І я вважаю, що той порядок, який буде в цьому році він зобов'язаний враховувати той факт, що є у нас такі території, тим більше, що тільки сьогодні я бачив новину, що там Рада безпеки і оборони, здається, Запорізької області або Запоріжжя розглядає питання про офлайн 21 школи, там, де будуть такі укриття. Ми маємо максимально на це впливати. Друга штука, це, коли ми розглядаємо не абсолютні числа, а відносні числа. Тут у звіті написано, що за рахунок цієї субвенції в минулому році 20 тисяч 800 дітей отримали змогу, скажемо так, отримали бомбосховища у своїх школах. І ще там 2 тисячі якісь там заклади, тобто сумарно 23 тисячі дітей. У нас в системі освіти шкільній 4 з чимось мільйона дітей, понад 4 мільйона дітей. Про що ми говоримо? Я розумію, ще щось зробили місцеві громади за свої власні кошти, ще

щось там у нас найпростіші укриття, які не підходили під цю субвенцію, вони самі щось робили. Але давайте якось концептуально подумаємо, якщо ми говоримо довго, адмініструємо цю субвенцію, і так далі, а на виході у нас це навіть не 0,1 відсоток, то чи правильний взагалі підхід до того, що ми робимо? Чи правильний підхід до того, як ми сприяємо виходу дітей в офлайн? Робити бомбосховища треба, державні політики мають бути, не можна покладати це тільки на засновників. Це абсолютно зрозуміло. Але давайте думати про порядок використання, може ми будемо спрощувати якісь історії. Я не знаю. Спрощувати не ДБН, звичайно. Про терміни я говорити багато не буду, точніше не про терміни, а про відсоток використання. Коли ми говоримо про неефективність відсотків використання в минулому році, не треба забувати, що цей порядок був затверджений в минулому році влітку, і, враховуючи ще зміни в ДБН, які відбулися, це насправді можна називати ще і дивом, що такий відсоток є. Хоча я вважаю, що висновках комітету має бути звернена увага щодо діяльності/(слеш) бездіяльності в окремих областях, обласних адміністраціях. Я не знаю, хто там, як вони це робили, бо є області, які спускали на громади, а є області, які монополізували цю історію, віддали на свої УКСи і там в якийсь спосіб там засвоювали або частіше не засвоювали ці кошти. Але відсоток використання 20-30-40 – це злочин проти своїх дітей. Це злочин, причому цей відсоток якраз там є області, в яких просто кричуща потреба в тому, щоб діти мали можливість навчатися. Але, з моєї точки зору, окей, була зміна команди міністерства, там щось так і так далі, бо той підхід, який був у попередньої команди по всім областям нарізати по 60 мільйонів і побігли, це дійсно, він викликає сумніви. Але, друзі, у нас вже 27 березня, три місяці пройшло, ми розуміємо, що це не закупівля там харчоблоку, який бац і приїхав. Це величезний обсяг робіт, це величезний обсяг там проєктування, там затвердження, і так далі, і так далі. Щось не те ми робимо. Бюджет Верховна Рада і в 23-му році, і в 22-му році затверджувала в листопаді. Невже так важко... Для мене, наприклад, приємний приклад – те, що продемонстрував заступник Дмитро Завгородній, який казав, що 29 грудня ми там вже вносили якісь там зміни, мені здається, що максимально швидко має бути затверджений. Якщо є проблеми в проходженні цих документів у середні Кабміну там і так далі, давайте підключатися, давайте брати це на особистий контроль, давайте говорити там звернення якісь до прем'єра і так далі.

Перший квартал 2024 року пройшов, у нас не затверджений жодний порядок використання по жодній субвенції, це просто катастрофа з моєї точки зору. Окрім провтех, я вже похвалив, колегу.

Рухаємося далі. Я знову ж таки не буду сильно занурюватися. Я думаю, що всі магістральні речі, про які я говорю, ми можемо потім обговорити щодо проекту рішення комітету, бо всі ми розуміємо, що проект рішення у нас дуже такий гнучкий в цьому сенсі максимально для того, щоб якраз подискутувати сьогодні.

Щодо субвенцій на особливі освітні потреби. Дякую. Неважливо, як ми назвемо інклюзивний центр, чи це буде "Сонечко", чи це буде там "Лелека" і так далі, це є пріоритетом, пріоритетом є діти з інклюзивними освітніми потребами. А у нас є така ситуація, що, я от тут читаю, порядок виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затверджений постановою Кабміну такою-то, напрям використання коштів зазначеної субвенції не визначений як першочерговий. Тобто у нас що, інклюзивні діти, діти з особливими потребами не є першочерговими? А задля кого ви воюємо? Що відбувається взагалі?

Тобто я вважаю, що ми маємо тут підставити своє власне верховнорадівське плече Кабміну і так далі, і допомогти. Я з пані Ларисою згодний. Я з пані Ларисою згодний, я думаю, що ми маємо це внести в проект рішення комітету щодо того, що ми маємо на це звернути увагу. Тим більше, що на фоні інших субвенцій це не така велика сума і, я вважаю, що це абсолютно можливо навіть в умовах воєнного стану.

Закінчуючи свій виступ, я хотів би ще згадати, що у нас з'явилася одна субвенція, яку сьогодні не згадували, це субвенція на захист Вітчизни там 1,4 чи 1,8, 1,7 мільярдів. І знову ж таки ця субвенція, рішення про її направлення було у нас десь там листопад-грудень, якщо я не помиляюся. Грудень, да. На сьогодні теж порядку немає і це знову ж таки корелює з основною моєю тезою, терміни, терміни і ще раз терміни – це одна з основних претензій. Всі ці відсотки використання, вони лізуть, основною мірою, звідси саме. Не від діяльності, бездіяльності на місцях і так далі, хоча це теж важливо. І я знову ж таки наполягаю, щоб ми звернули увагу на діяльність або бездіяльність в окремих областях.

Я дуже вдячний за те, що ми цю тему підняли, у нас вже мемом стала фраза "Це дуже важливо". Але насправді, мені здається, що таку тему ми маємо піднімати не тільки раз на початку року, а маємо повернутися до неї в кінці року або супроводжувати її протягом року. Оскільки ми бачимо, що диявол, він в деталях, і купу речей треба допомагати адмініструвати і контролювати, як це має робити Верховна Рада. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Валерійович.

Шановні колеги, перед тим як ми перейдемо зараз до запитань і до конкретних субвенцій, в мене, якщо ви не заперечуєте, я візьму одну хвилинку, хочу запитати чи є з нами зараз представник Міністерства фінансів.

БОНДАРЕНКО А.В. Так. Доброго дня. Начальник відділу освіти Андрій Бондаренко є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, пане Андрію. В мене запитання до вас. Скажіть, будь ласка, ви як Міністерство фінансів аналізували використання коштів субвенцій, які... там, де головним розпорядником є Міністерство освіти? За минулий рік.

БОНДАРЕНКО А.В. Звичайно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І скажіть, будь ласка, які у вас є зауваження по цьому і чи побачили ви якісь там аномалії, не знаю, кореляції або шляхи вирішення цих проблем, які там існують?

БОНДАРЕНКО А.В. Можу сказати те, що ми протягом всього минулого року дивилися і аналізували використання і субвенцій на придбання шкільних автобусів, і на побудову укриттів, і наголошували неодноразово Міністерству освіти і обласним адміністраціям про те, що потрібно максимально вживати заходів до використання в поточному році субвенції, особливо на укриття, тому що вона дуже повільно використовувалася. Так, ми теж розуміли, що це пов'язано з будівництвом, з роботами і так далі, зі зміною керівництва, але все ж таки ми також реагували на це і надсилали відповідні листи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Андрію.

В мене... Раз вже ви зачепили цю тему, я якраз хотів запитати по шкільних автобусах. От закінчилася в нас, здавалося б ефективна, субвенція по шкільних автобусах минулого року, 97 відсотків засвоєно, що порівняно з іншими субвенціями МОН – це взагалі ледь, напевно, не рекорд цього року. Ви, коли аналізували використання, ви не побачили якихось аномалій, я не знаю, чогось, що вас здивувало в цій субвенції, чи все нормально? І, до речі, до Міністерства освіти в мене теж таке питання. Все нормально, все пройшло хорошо, нічого не смущає, все четко, да? Чи є якісь ... .

БОНДАРЕНКО А.В. По відсотку, в принципі, можу сказати, що вона використана добре, тим більше, що в минулому році був змінений механізм придбання шкільних автобусів, це робилося централізовано на централізованому рівні. Тому для нас головним індикатором було все-таки освоєння коштів, як на Міністерство фінансів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Андрію, я вас трішки поправлю, вона якраз була децентралізована, тому що кошти пішли в регіони, а регіони закупили через ProZorroПродажі, наскільки я пам'ятаю.

БОНДАРЕНКО А.В. Я мав на увазі це, що через ProZorro.

_____ . І, напевно, за дуже різними цінами, я підозрюю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні, чекайте, зараз ми до цього перейдемо. Я таке саме запитання хочу задати Міністерству освіти. Колеги, ви не побачили, все нормально пройшло з цією субвенцією? Такий механізм саме буде і цього року? Як ви бачите, чи були якісь нюанси, які можна виправити або які викликають певний сумнів?

СТАШКІВ А.Б. По субвенціям на автобуси я вже говорив, минуло року дійсно було ProZorroMarket, використовувалися кошти областями або територіальними громадами. Прекваліфікацію відповідно на ProZorroMarket робили відповідні державні підприємства, закупівельні підприємства централізовано і допускали до участі торгів відповідно до тих вимог, як передбачені державними стандартами та технічними умовами.

Щодо особливостей використання, було ряд випадків, коли при оголошенні закупівель через ProZorroMarket встановлювалися додаткові вимоги, які були не передбачені відповідно законом і в зв'язку з чим були відповідні звернення до цих замовників з метою того, щоб вони привели у відповідність своє оголошення, скасували. Фактично було скасовано ряд закупівель на автобуси. І такі додаткові вимоги були прибрані безпосередньо із самих оголошень. Це з тих особливостей, які стосуються самих закупівель. Деякі області не закупили автобуси через те, що постачальники не встигнули виготовити всю кількість автобусів, які передбачені договорами, це зокрема Запоріжжя, і фактично кошти повернулися до державного бюджету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У мене в зв'язку з цим питання. 97 відсотків використання – це 971 з чимось мільйон з мільярда. Здавалося б, добре, правда? Але залишилися майже 2,9 мільйона, що за нинішніми цінами є майже 10 автобусів, які можна було б закупити. Звідки з'явилося 3 відсотки невикористаних коштів? Взагалі звідки вони з'явилися, природа їх появи?

СТАШКІВ А.Б. Невикористані кошти появилися, перше, це економія, яка була, у розмірі до ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. А яка може бути економія, якщо вони тиснуть в ProzorroMarket на цифру 2,995, як там може з'явитися економія?

ЗАВГОРОДНІЙ Д.В. Там відбуваються торги після того, як вони тиснуть, всі ті, хто пройшли попередню кваліфікацію, постачальники дають свої ціни, тобто в рамках кожної закупівлі можлива економія. Просто це спрощені закупівлі, які відбуваються... там тендер відбувається протягом трьох днів. Тобто особливості цієї закупівлі такі що ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. І всі, тобто всі виробники все одно в межах цього конкурують між собою. Да?

ЗАВГОРОДНІЙ Д.В. Так. Ну, виробники в ... *(Не чути)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ні, чекайте. Так, тобто немає механізму, який би дозволив би ці три відсотки все ж таки направити на закупівлю автобусів? Тому що там залишаються вони в області, яких вистачає навіть на один. І, власне, він не закупається і повертається в державний бюджет. Я правильно розумію?

ЗАВГОРОДНІЙ Д.В. Це перший випадок. А другий випадок – це коли взагалі не відбуваються закупівлі, умовно укладається договір, але по факту постачання автобусів не відбувається і кошти залишаються в кінці року як такі, що не використані.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви вважаєте цю систему прозорою, ефективною, красивою, конкурентною, правильно, ну, по відчуттях, колеги?

ЗАВГОРОДНІЙ Д.В. З тих, що існують, вона найбільш швидка, найбільш прозора, найбільш відкрита.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Тоді, колеги, дозвольте я тоді дві хвилини вам розкажу те, що сьогодні вранці, як каже пан Дмитро Завгородній, поки готувався до і слухав інших, зробив теж пару слайдів. Знаєте, сидів, читав, дивися на таблиці до матеріалів і якраз натрапив на придбання шкільних автобусів. Все було б добре, але щось відчув, знаєте, щось схоже на спазм головного мозку, щось мене прострелило і попросив зробити одну штуку – мапу України, на якій будуть всі наші області. І от тут є п'ять кольорів. П'ять кольорів – це п'ять виробників автобусів, як насправді подані в усіх тих таблицях. Ви будете здивовані, але всі абсолютно області закуповували лише в одного конкретного виробника. Якась конкретна область закуповувала автобуси лише одного конкретного виробника. Правда? Тільки одна область Кіровоградська закуповувала в трьох виробників. І Волинь, і Чернівці, але це через те, що тих, в кого вони закуповували основний обсяг шкільних автобусів, не виробляють просто автобуси для дітей з особливими потребами, тому вони купили в інших.

Вас не дивує, що області за умови конкурентної системи, в яких є торги, в яких все чесно відбувається, закуповують у одного конкретного виробника? Це перше питання.

Друге питання. Я дуже коротко проаналізував, ну, це очевидно просто, вартість автобусів. В п'яти різних виробників вартість автобусів не відрізняється більше, ніж на півтора відсотка. Візьміть будь-яку найдешевшу машину, автомобіль, на якій їздять служби таксі. Ви побачите, що виробники буде різнитися в 10 відсотків, в 15 відсотків, точно не на півтора. Вони не закуповують однакові деталі і не виробляють автобуси мільйонними тиражами навіть, як це

роблять автомобілі для служби таксі, але ціна у них не відрізняється більше ніж на півтора відсотки. Це друге питання.

Третє питання. Я коротко подивився скільки автобусів хто продав за цією субвенцією з виробників? От є один виробник, не буду зараз його називати, 39 відсотків ринку, по великому рахунку. Другий виробник, 38 відсотків ринку і третій виробник, 19 відсотків ринку. От я не полінувався і заліз у звіт Антимонопольного комітету за 2017-2018 роки, знаєте, що я там побачив, приблизно такі самі долі ринків тих самих виробників. Вас за конкурентної всієї цієї історії, от всі ці декілька моментів не турбують? Бо мене турбують насправді, а ще можна навести один приклад, що Вікіпедія пише з приводу того, що є картельним зговором? Це об'єднання офіційно незалежних виробників однієї галузі метою якого є збільшення їхнього колективного прибутку шляхом встановлення ціни, обмеження пропозицій чи іншої обмежувальної практики. Колеги, вам оці всі п'ять речей в одну картинку не складаються? Бо мені складаються, якщо чесно. І у мене в такому випадку є запитання, чи правильно у нас працює система? Що ми хочемо досягти? Зняти з себе відповідальність, передати ці речі на регіони і нехай вони самі закупають в кого хочуть, як хочуть? Чи ми в умовах воєнного стану, в умовах обмежених ресурсів почнемо їх використовувати більш ефективно. Мені здається, що у нас, як представників держави стоїть друга мета, зробити так, щоб ми за умовний один мільярд гривень, не умовний, а фактичний, який у нас є закупили максимальну кількість автобусів, а не підтримали статус-кво на ринку і надали можливість цьому ринку якимось отак розділити країну по областях. Як так може бути, що 20 областей з 22 чи 23, які закуповували, закупили виключно в одного конкретного виробника. Як так може статися за умови конкурентних торгів? Це для мене величезна загадка, якщо чесно. Їх п'ять, насправді три найбільших: Чернігівський, Черкаський автозавод, маленький "Богдан" і ще хтось... *(Нерозбірливо)* ... завод номер 1 і ще якийсь "Торговий дім". В мене просто питання, насправді, я просто... я цілий рік просто спостерігав. Хоча рік тому я говорив про те, що скоріше за все це призведе до картельного зговору. Вочевидь, я думаю, що в рішення комітету давайте запишемо, що ми ці матеріали передамо в Антимонопольний комітет для початку і насправді я хотів би їх відправити в Міністерство фінансів.

Чому Міністерство фінансів цього не бачить, тут для мене загадка? Я не дарма запитав у Міністерства фінансів, чи не бачите ви якихось аномалій? Бо, якщо ви дивитеся за тим, як використовуються мільярд грошей платників податків, мені стало цікаво, як вони використані. Це ще ми не лізли в інші субвенції, я думаю, що глибоко там розберемося. А якщо подивимося, до речі, дуже цікаво буде подивитися, а от ці дані не мають бути в Міністерстві освіти і науки, давайте підготуємо на наступне засідання. От мені цікаво, а в минулих роках у кого закуповували ці області автобуси, взагалі в яких виробників? Я думаю, що там теж буде досить показова картина.

Три, чотири насправді, антимонопольний комітет рахує трішки більше, в залежності від того, як рахувати. Але це насправді викликає великі сумніви щодо ефективності використання коштів. Хто готовий це прокоментувати?

ЗАВГОРОДНІЙ Д.В. Сергій Віталійович, можна я прокоментую, оскільки мені треба переключитися на нараду Сумської області. Якщо можна після цього питання, якщо до мене ще будуть, то я, звісно, залишуся і буду на них відповідати. Але, якщо не буде, то я на це відповів би із задоволенням.

Я хотів зі свого боку сказати, ми це обговорювали питання і обговорювали його з Міністерством економіки, обговорювали його з Державною установою "Професійні закупівлі". Фактично вони всі задоволені, скажемо, цим, оскільки є по суті два можливих шляхи, три можливих шляхи взагалі боротьби або удосконалення цієї системи. Перший шлях той, який ви вже назвали, це через Антимонопольний комітет та інші правоохоронні органи, які мають фіксувати факти змови, відсутності тієї чи іншої конкуренції, яка була б необхідна.

Другий шлях – це фіксування ціни. Ми пропонували цей шлях Міністерству економіки, вони сказали, що вони не готові цим займатися зараз і фіксувати ціну на автобуси. Оскільки, до прикладу, були застереження, що фіксація максимальної ціни на якомусь рівні не ринкової, тобто вони ж цю ціну брали, з якої стартували закупівлі, брали від цих постачальників, попередньо проводивши кваліфікацію. Якщо визначати ціну якимось іншим експертним шляхом, може бути, умовно невідповідність по якості, чи ще щось. Але є такий шлях, тобто ми можемо попросити незалежну експертну оцінку вартості такого автобуса і далі цю ціну треба фіксувати, наприклад рішенням уряду, якусь калькуляцію такої

вартості, як це зафіксовано для певних таких інших товарів, до яких не застосовується конкуренція. Ми цей шлях з Міністерством економіки розглядали, вони були проти такого рішення.

І третє рішення – це збільшення конкуренції за рахунок іноземних постачальників автобусів. Тут теж, в розмовах з Міністерством економіки, ми прийшли до висновку, що вони хочуть більше локалізації і підтримувати виробників, які виробляють автобуси тут, тобто переробну галузь. Ті самі виробники автобусів деякі беруть участь в програмах пільгового кредитування переробної промисловості або грантових програмах переробної галузі, тобто можливо готуючись до в тому числі експортування своєї продукції.

Тому от бачу, на нашу думку, є такі три шляхи, два з них ми обговорювали, один той, який ви запропонували зараз, підсилення контролю за цими виробниками з боку правоохоронних органів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Дмитре, дякую за спробу пояснити. Але я вам так скажу, це не пропозиція і це не шлях, який я запропонував, це реакція на те, що відбулося і це вже постфактум. Антимонопольний комітет, ну зробить свої висновки, можливо когось оштрафує, якщо щось доведе, але питання в тому, що наступного року ми будемо мати, я майже впевнений, що якщо не буде змін, а змін, я уявляю собі, що не буде сильних до порядку використання коштів, то буде ситуація приблизно така сама. Є четвертий шлях або третій замість того, що я запропонував, бо це не шлях, це просто констатація і це Антимонопольний в даному випадку буде виконувати контрольну і каральну функцію. А є третій шлях, зробіть централізовану закупівлю, зробіть централізовану закупівлю в МОН, ви одразу отримаєте найнижчу ціну. І повірте, якщо ви поставите обсяг закупівлі не 200 як у одного з найбільшого, а 300, то, повірте, ціну одразу всі дадуть таку, яка буде близька до їх виробничої ціни. Це у вимогах воєнного стану, мені здається, що це рішення. Я розумію, що це додатковий менінгіт для МОН або для підконтрольних ЦОВВ, або "деушек", на які це буде покладено. Але мені здається, що це шлях, бо наша задача з будь-якої суми, яка у нас є, витягнути максимально ефективність. Це задача номер один. Бо нам будь-якої суми не вистачає, ми ж прекрасно знаємо і пам'ятаємо, що ми обговорювали на засіданні комітету рік тому, у нас дефіцит 3,3 тисячі автобусів. Ми зараз закупили 530,

могли б закупити 545, наприклад, а не 535, уже один би крок зробили за рахунок цих трьох невикористаних. Але врешті-решт мене дивує, мене дивує ціна, яка відрізняється на 30 тисяч гривень на 3 мільйонах, якщо чесно, вона мене відверто дивує. Я думаю, що якщо поговорити і з Мінекономіки, і з Мінфіном на цю тему, я думаю, можна знайти спосіб, як зробити ці закупівлі ефективніше. Окей. Дякую, колеги, ми це... Чи прокоментуєте, пане Андрію? Да, будь ласка.

СТАШКІВ А.Б. Якщо дозволите, два коментарі. По-перше, щодо закупівлі певною областю в одного виробника, я не готовий дискутувати в межах всіх областей. Але, враховуючи вимоги Закону України про держзакупівлі, здійснювати поділ предмету закупівлі на лот, на частини заборонено, тому вони оголошують закупівлю одну, умовно, на всю суму, яка прийшла ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чекай, а як Кіровоградська область закупила в трьох виробників? Я перепрошую.

СТАШКІВ А.Б. Це можливо зробити, якщо кошти фактично поділяються на певні типи різних автобусів. Якщо купляється для дітей з особливими потребами, тоді вони купляють окремою закупівлею. Якщо це звичайні, то це ще окремо. Якщо це, наприклад, чотирьохпривідні чи для дітей з особливими потребами на два місця, а не на одне, може окремо бути. Але це коментар просто до того, яким чином може відбуватися закупівля в одній області.

Щодо централізованої закупівлі. Хочу нагадати, що використання субвенцій для придбання автобусів відбувається на умовах співфінансування. Фактично минулого року до того мільярда, який був ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Андрію, цю норму навіть я підкажу вам, як обійти і отримати і співфінансування, і закупити централізовано.

СТАШКІВ А.Б. Для того, щоб реалізувати, я до чого веду, щоб реалізувати механізм централізованої закупівлі, треба ефективний механізм підняття цього співфінансування з територіальних громад, щоб забезпечити той самий обсяг фінансів, який виділений з державного бюджету і з місцевих бюджетів. Таким чином можна буде реалізувати, тому що на рівні місцевих бюджетів виділення співфінансування відбувається набагато простіше і легше і внесення змін до

обласного бюджету чи до бюджету територіальної громади – це простіший механізм ніж внесення змін до Закону про державний бюджет щодо прийняття субвенцій з місцевого бюджету в державному бюджеті. В мене все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але все можливо, пане Андрію. Ми... Я пам'ятаю як ми підняли залишки освітньої субвенції вперше в історії, можливо, востаннє, але все одно підняли в державному бюджеті, тому, в принципі, все можливо. І коли... якщо народним депутатам в Верховній Раді пояснити, що це питання того, що ми зробимо більше за ту саму суму грошей, я думаю, що ніхто не буде проти насправді. Дякую, колеги. Що, перейдемо до запитань? Підемо по субвенціях? Секундочку, одну секундочку. Щоб ми на подальшу роботу, ми зараз підемо по субвенціях чи просто хаотично по запитаннях персональних, чи візьмемо одну субвенцію, пройдемо по ній, далі перейдемо до інших, щоб, да ... .

СТАШКІВ А.Б. Можливо з мене почати, щоб мене відпустити?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бо воно буде хаотично. Іван Григорович, якщо у вас репліка по автобусах, давайте, якщо ні, то ми запитаємо в того, в кого є.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергій Віталійович, вибачайте, що взяв слово для репліки. Ви говорите очевидні речі. Яка може бути дискусія, коли на великому опті публічно можна добитися значного зниження ціни, коли гроші даються такою кров'ю? І ще важче будуть даватися, ми ж це розуміємо. Сергій Віталійович, це вже, як кажуть, дело техники як це все чи місцеві бюджети нам сюди скинуться, чи ми потім якимось об'єднаємо ці кошти, але ви абсолютно праві. Коли ми скажемо депутатам, що ми можемо набагато більше закупити, коли об'єднаємо кошти і в одного на тендері закупимо, в одного виробника найбільш вигідно, це, звичайно, ефективне використання коштів. Треба писати в рішенні комітету саме такий механізм, який ви запропонували. Це очевидні речі. Ми ж можемо набагато більше купити. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іван Григорович.

Наталія Романівна, ви по автобусах? Рука піднята.

ПША Н.Р.Доброго дня. Я по укриттях, тому я можу почекати, поки ми закінчимо з автобусами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте зараз ми тоді закінчимо. Колеги, чи є ще в когось питання по автобусах?

БІЛОЗІР Л.М. *(Не чути)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, пані Ларисо, будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М. Ну, я так зрозуміла, що це треба взагалі рішення ідеальне – централізовано закуповувати. Ми до цього прийшли, в принципі, кожен з нас почув. В мене ще є купа аргументів, які говорять, що треба централізувати. Один приклад – Вінницька область, вони автобуси тільки зараз купили, тільки зараз, тобто діти були без автобусів пів року. Тобто тільки зараз поставили ці автобуси, три рази зривалася закупівля.

_____ *(Не чути)*.

БІЛОЗІР Л.М. Ну, вони, да, тільки зараз поставили їх. Вони ледве встигли до кінця року, тому що в них три тендери зірвалися, хоча є ProZorro. Та я не знаю що там трапилося, купили вони всі автобуси чернігівські, всі для дітей з інвалідністю. В мене на окрузі є такі громади, де немає дороги взагалі, дітей з інвалідністю теж немає і вони тепер ними не можуть возити дітей, тому що там воно просто не приїжджає, бо він дуже довгий.

Ну, тобто я вам просто показую що відбувається на місцях. І ще один такий момент, підняти, як підняти гроші оце, це ж субвенція, щоби дати співфінансування. Ну, це теж неправильно: вимагати від громад дати, наприклад, не менше 50 відсотків. Тобто ті громади, які найбільш потребували, але бідні, автобусів не отримали. Таких у мене дуже багато на Вінниччині громад, які неспроможні дати 50 відсотків співфінансування. Тому, можливо, та економіка буде... економія, яка буде на рівні центральної закупівлі, дасть можливість і тим, які не можуть дати тих 50 відсотків. Бо я дивлюся тут хто 50 давав, хто 30, по закону – там 10, здається. Да? Від десяти, а наших заставляли – тільки 50, тобто менше не можна.

І це теж величезна проблема, і ті, які потребували, оптимізували систему, все, позакривали школи, наповнили класи, не могли підвозити, не можуть до цих пір підвозити, тому що немає автобусів. Тому оце питання, щоб зробити централізовано, воно дуже слухне. Треба внести зміни до бюджету. Я думаю, що вашому комітету все під силу, освітні проєкти і закони проходять на ура, вони як би, ну, разом з оборонними законами. І це треба зробити, централізувати. Тому що дуже, дуже багато недоліків, про які ми сьогодні говорили. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Валерійович.

КОЛЕБОШИН С.В. Навіщо взагалі держава вкладається в шкільні автобуси? Здавалося би засновниками шкіл є, зазвичай, ну, громади, да. І чому? Тому що є державна політика. Ми всі розуміємо, що ми не маємо права приходити в громади в сільські і говорити про оптимізацію мережі без автобуса і без дороги. Ну, війна, зрозуміло, що про дороги, про ці інвестиції зараз важко говорити, але в автобуси ми інвестуємо, продовжуємо і це правильна політика. Тоді, з моєї точки зору, нам і те, що Лариса каже, теж я це бачив ще коли працював у виконавчій гілці влади там до 2019 року і зараз я бачу, коли не витримують не потужні громади цієї конкуренції співфінансу. Зрозуміло, що велика громада дасть цей співфінанс і отримає, це несправедливо. Бо, дійсно, найбільш проблемна мережа якраз зазвичай у небагатих громада.

Мені здається, що ми обов'язково, я невпевнений, що в цьому році, але на майбутнє, маємо корелювати підходи до того, які громади претендуватимуть першочергово на автобуси і з тією великою роботою, яку ми робимо зараз в комітеті спільно, до речі, з вашим комітетом буде, я думаю, там 2 квітня, це з мережею старшої профільної школи, оце і буде пріоритет. Коли ми будемо бачити це мережування, ми будемо розуміти, що підвезень найбільше буде туди, туди, туди і відповідно від цього працювати. Тому я знову ж кажу, невпевнений, що про цей рік ця історія, бо цієї мережі не буде в цьому році чи вона буде теоретичною поки що. Але на наступний рік, давайте вже візьмемо собі занотуємо, що від мережі я б плясав би справді в розподілі автобусів. Щодо підходів, про які казав Сергій Віталійович, це дійсно складно, я розумію, що локалізація, підтримати локально виробника. Але у нас був дуже цікавий досвід з Сергієм Віталійовичем у 2019 чи у 2020 роках щодо запитів, щодо змін до ДСТУ і реакції, скажемо так,

спільноти. Я думаю, що нам є сенс окремо поговорити все ж таки про ті підходи, які не будуть робити цю історію дуже схожою на картельні згоди.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Валерійович. І от хотілося б прокоментувати те, що каже пані Лариса, добре що ви згадали про це. Це питання якраз того... про закупівлю лише автобусів для дітей з особливими освітніми потребами. Я, до речі, теж помітив, що лише дві області це зробили Вінницька і Житомирська, якщо чесно, не полінувався набрати губернаторів і запитати. Роман Павлович чув цю розмову. Я просто запитав, а яка була логіка, чому? І в принципі я отримав відповідь, на яку розраховував, по великому рахунку, це далекоглядність, мені здається, тому що різниця... Насправді, я просто згадав ДСТУ. Наскільки я пам'ятаю, то різниця в місцях це чотири сидячих місць насправді між звичайним автобусом і для дітей з особливими освітніми потребами. Просто ці місця для дітей з ОП, вони з'їдають чотири сидячих місця. Бо я з деяким громадами, коли говорив раніше, вони мені казали, що їм якраз ці чотири не вистачає, наприклад, в тому автобусі, який куплений. Ми ще довго про це говорили. Але тут питання в наступному. Не треба забувати, що... По факту це ж так і відбувається, у нас шкільні автобуси використовуються не тільки для підвезення дітей, да, ми ж це розуміємо. Вони насправді використовуються громадами і з іншою метою, наприклад, за підручниками їздять в області. Повірте, я знаю, про що говорю. Але насправді закупівля автобусів для дітей з особливими освітніми потребами –це може бути дуже правильним рішенням, тому що в незалежності від того, ми ніколи не знаємо і не прогнозуємо, де з'являються такі діти насправді. Вони можуть з'явитися в будь-якій громаді в будь-який момент. І це якраз, коли кожна громада матиме щонайменше один такий автобус, це буде рішенням для того, щоб у них, коли з'явиться така дитина десь в громаді, десь в якомусь селі, яку потрібно підвезти, у них не буде проблеми з тим, що у них немає такого автобуса. Тому, мені здається, що це, можливо, навіть і дуже добре рішення. Знаєте, все має, в принципі, дві сторони медалі, тому є свої плюси і є свої мінуси. Але це, напевно, не те, за що я точно критикував би область.

СМІРНОВА Є.І. Можна тут додати. В рамках безбар'єрності у нас взагалі є... в рамках безбар'єрності взагалі пропозиція зробити закупівлю автобусів 100 відсотків безбар'єрними, тому що важко прогнозувати взагалі наявність дітей

іноді. Це може бути суттєвий крок. І ще з один, тому що ми не закупаємо на один або два роки автобуси, ми їх закупаємо на певний період. Але тут ми навіть сьогодні зранку з паном Андрієм обговорювали цей запит, тому що нас в п'ятницю чекає якраз також Рада безбар'єрності, де ми будемо знову піднімати це питання, що при умови закупівлі безбар'єрних автобусів, скоротиться... суттєво збільшаться видатки на самі автобуси і скоротиться кількість місць в цих автобусах. Тобто тут варто виважено підійти до цієї політики, але такий певний запит він є, вибачте.

БІЛОЗІР Л.М. Дивіться, що стосується, що в кожній громаді має бути такий автобус, я з вами погоджуюсь. Але, якщо ви зараз знову зробите поголовно, що всі мають купити, це буде недоцільно. По-перше, кажу вам, дороги, немає Дорожнього фонду взагалі, жажливий цей інклюзивний автобус він не може пройти певні території і страдають всі діти тому що взагалі не можуть доставити дітей до старшої школи, вони їдуть у Вінницю всі, в 14 років живуть вже у Вінниці. Це перше.

А, друге, а що робити, коли є дитина, от дійсно є дитина вона живе в тому селі, а, наприклад, цей безбар'єрний пандус ми не можемо зробити, тому що порахували це буду коштувати 3 мільйони гривень, на це треба зважати увагу.

А по транспорту треба так, знаєте, тут потрібно підійти з різних сторін, зробити, щоб в громаді був такий автобус, але це не означає, що надалі всі мають такі автобуси закупати, – це не раціонально, я вважаю. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, завжди треба тримати якийсь певний баланс і перегинати в плюс, або в мінус. Але це якраз те, що у нас народжується в дискусіях, зокрема, і на комітеті. Колеги, чи є ще в когось ... .

ЗАВГОРОДНІЙ Д.В. Сергій Віталійович, дозвольте репліку по автобусах.

Я хотів запропонувати, можливо, до рішення комітету, якщо дозволите, звернутися до Міністерства економіки з запитом стосовно можливості з їхнього боку розрахунку граничної вартості, тобто стартової вартості закупівлі автобусів цього року, не за принципом ринкового запиту, як вони робили минулого року, а за експертною оцінкою. Щоб вони відповіли, чи вони можуть так зробити, чи не можуть. Я можу пояснити, що мається на увазі, тобто у нас є оця вартість про яку

ви кажете, яка сильно не відрізняється, як була отримана першочергова вартість по якій стартувала закупівля. Державна установа звернулася до всіх постачальників автобусів з запитом стосовно їх вартості, вони надали свої пропозиції, от яка середня вартість стала першою, тобто це ринкова вартість. Вона була визначена таким чином ринком, це в межах і спосіб на підставі законів про публічні закупівлі, так робиться і так визначається вартість. Ми пропонували і, можливо, ви теж можете звернутися до Міністерства економіки з пропозицією розрахунку такої вартості не за ринковим принципом, а за експертною оцінкою або за якимось іншим принципом, який дозволений для того, щоб самі торги стартували з тої вартості, яка була б перевірена паралельно якимось іншим способом. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Дмитре. Я думаю, що секретаріат в робочому порядку з вами зв'яжеться по формулюванню. Ми не проти зробити запит на Мінекономіки. Насправді ми останнім часом часто перетинаємося з Мінекономіки, нашим комітетом як не дивно. Але в принципі виходимо потім на якийсь результати із держзамовленням по вищій освіті. Окей.

Колеги, чи є ще в когось по субвенції на....

ППА Н.Р. У мене є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Наталя.

ППА Н.Р. По шкільних все-таки є, бо мені ця дискусія насправді дуже цікава, і я не маю однозначної відповіді для себе, я би хотіла, щоб ви проаналізували про те, що насправді краще закуповувати на рівні міністерства чи на рівні громад. Приклад з Вінницькою областю, громада мала би точно знати краще і розрахувати, що автобус довгий і для дітей з особливими освітніми потребами не проїде в тому місці, його не доцільно купувати. Як з міністерства зможуть люди це побачити, фактично нам би знайти механізм і довірити це робити людям, які будуть: а) добросовісними; б) професійнішими. І от тут як знайти цей баланс здоровий, бо в рамках децентралізації і фактично би мало бути на громадах. Але ми бачимо, що воно зараз неефективне, але мене хвилює колись воно було в міністерстві на закупках багато років. Да, фактично всю незалежність

міністерство мало це, чи воно було тоді ефективніше, у мене теж питання. І хто би зміг провести цей аналіз, що ми насправді не прогадали при передачі повноважень, бо я думаю, що від громади, якби... Дякую, насправді навіть за те, що ми почули, від громади до громади відрізняється. Я думаю, що дуже залежить від того наскільки буде та спроможна людина, яка в міністерстві буде приймати рішення і аналізувати. І як ми можемо тут теж забезпечити, що умовно, якщо зараз міністерство склад є нормальний, і люди нормальними, воно буде ефективно робитись. Але при зміні влади, при зміні міністерства у нас взагалі тоді, якби, не буде добрих закупівель. Якщо б хтось міг прокоментувати, я би була вдячна, і якими критеріями буде все-таки керуватися, коли будемо передавати по можливості від громад закуповувати, наприклад, міністерство.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Наталія, тут же ми не зовсім про потреби, ми не за те, щоб міністерство визначало потреби громад чи області, чи як визначало, що є в пріоритеті. Насправді вони повинні давати свої потреби. Мова йде лише про закупівлю з точки зору отримання найнижчої ціни, лише про це. От тільки в цьому контексті мається на увазі централізована закупівля. Бо в жодному разі ніхто не буде за вінницькі громади обирати, чи їм інклюзивний купувати автобус, чи звичайний автобус, скільки їх купувати і так далі. Їх потреби – це їх потреби. Але правильно тут каже Сергій Валерійович, що потреби мають корелюватися з оптимізацією мережі, на яку йде сама громада, на яку йде ОТГ. Ті, які йдуть, їм потрібні ці автобуси, вочевидь, більше. Ті, які не йдуть, залишають ту мережу, яка є, то тут питання, чи потрібні їм автобуси взагалі. Це треба просто серйозно, комплексно до цього підходити.

Я розумію, правильно Сергій Валерійович сказав, це непросте питання, тут немає простих відповідей. Але якраз, я думаю, що це на стику декількох міністерств, і нам варто просто зробити якусь, можливо, нараду з Міністерством освіти, з Міністерством економіки, з Міністерством фінансів обов'язково. Бо ми при підготовці попереднього бюджету на 2023 рік наприкінці 2022-го вже мали з Романом Єрмоличевим цю розмову насправді, і він тоді погодився з тим, що, да, в умовах воєнного стану, він каже, "я погоджуюсь з тим, що варто зробити централізовану закупівлю виключно з точки зору мінімізації видатків, для того щоб отримати найнижчу ціну". ДСТУ однакове, автобуси приблизно однакові, по

ціні ми бачимо, що вони взагалі ідентичні, можливо, в них на півтори тисячі гривень щось відрізняється, а, судячи з ціни, нічого не відрізняється, тому я в цьому і проблеми-то не бачу. І мова не йде поки що про те, щоб відкривати ринок для іноземних автобусів, ну, принаймні під час воєнного стану. Хоча цю ідею ми не покидаємо насправді, це додасть хорошу конкуренцію. Але насправді зараз, під час воєнного стану, я можу погодитись, я читав висновок Мінекономіки про те, що вони хочуть підтримати національного виробника. Окей, ми теж не проти, але давайте тоді зробимо справедливую ціну. Можливо, те, що пан Дмитро запропонував запитати в Міністерства економіки, можливо, це один з виходів. Ну, давайте подумаємо над цим. Тобто в будь-якому разі ми це в рішення комітету внесемо, і тоді продовжимо ще цю дискусію. Колеги, чи хтось ще ... .

ПША Н.Р. Добре. Дякую. Бо я, власне, боюсь, щоб ми попрацювали добре з ризиками, але звучить притомно: знайти рішення на час воєнного стану, а далі подивитися, за якою методикою далі йти ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Наталія, я особисто не буду проти, якщо це буде робити не Міністерство освіти, а Міністерство економіки, чи Міністерство фінансів. Та байдуже насправді, хто це буде робити. В кожного своя спроможність. Хто більш спроможний, нехай це і робить. Питання знову ж таки в тому, що я би хотів, я впевнений, що кожен з нас би хотів, за одну і ту саму цифру отримати найбільшу ефективність, оце найголовніше. Навіть плюс 10 автобусів, які ми зараз маємо 3 відсотки повернення в державний бюджет, – це 10 автобусів. Це 10 якихось громад, які не можуть підвозити... 10 громад по 20 дітей. Це 200 дітей, які не можуть бути підвезені. Це проблема, ми могли б це вирішити це питання, це те, що лежить на поверхні. Я думаю, що економія на ціні може бути ще більшою, ще десятки автобусів, ще сотні дітей, які будуть мати доступ до освіти. Це для нас важливо. А хто це буде робити, це насправді вже не принципово. Але я думаю, що ми цю дискусію... .

По шкільних автобусах, по субвенціях, питань більше немає? Тоді... .

_____ . Шановні колеги, можна буквально одну репліку. Я, чесно кажучи, слухав це все, думав, промовчу, но, на жаль, наболіло. Не можу промовчати. Скажіть, будь ласка, ми тут обговорюємо питання розподілу

субвенцій на придбання шкільних автобусів для громад. У мене питання до представників МОН, які, в принципі, готують рішення на Кабінет Міністрів України. Яка була необхідність приймати зараз постанову Кабінету Міністрів про закриття чи, вірніше, нерозподіл освітньої субвенції на малокомплектні школи з 1 вересня 25-го року, які змушують закрити школи, в яких вчиться менше 45 дітей, і з 1 січня 26-го року змушують закрити школи, в яких навчається менше 60 дітей.

Ви що до цього часу забезпечити всі громади шкільними автобусами чи побудуєте дороги для того, щоб 30 кілометрів дітей підвозити до опорної школи. Невже це було на часі приймати зараз у період воєнного стану такі постанови, які призведуть до закриття чверті шкіл, а в деяких громадах навіть до відсотків 20 шкіл. Я не розумію, навіщо приймає уряд такі рішення, вони антинародні по суті.

ГРИШИНА Ю.М. А де міністр?

ГОЛОВУЮЧИЙ. ... профільний заступник якраз, колеги.

ГРИШИНА Ю.М. А хоч колись можна, а хоч іноді.

СТАШКІВ А.Б. Якщо дозволите відповісти на ваше запитання. Насправді питання щодо оптимізації мережі стоїть дуже гостро. Ми маємо ситуацію, коли в нас вартість навчання однієї дитини дуже велика в малокомплектній школі саме. При цьому результати досліджень показують, що якість цього навчання в таких школах є значно гіршою ніж у великих повноцінних школах.

Тому такий проєкт рішення, відповідно таке рішення було прийняте і воно було відтерміновано в часі якраз з метою того, щоби громади мали достатньо часу для проведення всіх заходів, які пов'язані з оптимізацією. 45 учнів на гімназію, тому що це стосується, я наголошую, в першу чергу тільки гімназій, тобто закладів освіти, в яких є 1-9-і класи або ліцеї, в яких є з 1-го по 11-й клас. 45 учнів на гімназію – це є 5 учнів в класі, тобто це настільки мала кількість учнів, яка не дозволяє забезпечити взагалі якісне навчання. При цьому, якщо ця школа є початковою, то дія цієї норми не поширюється на початкові школи. Йдеться тільки про ліцеї та гімназії. І відтермінування в часі якраз в тому і полягає, щоб громади могли змодельовати ту майбутню мережу закладів освіти, забезпечити можливість підвезення учнів, в тому числі автобусами шкільними, і ще раз наголошую, що ми постійно говоримо про те, що початкова освіта, початкова

школа має бути максимально наближена до місця проживання дитини, вона не має підвозитися, якщо є школа в населеному пункті, в якому вона проживає, і ці норми не стосуються початкової школи. Дякую.

ППА Н.Р. Дозволю ще собі коротко прокоментувати, що є громади, які мене просили, цю норму щоб ми зробили, бо їм це легше прокомунікувати громаді, чому вони мусять оптимізувати мережу. І навіть є громади, які мене просять збільшити, щоб ми це зробили, а не вони, бо їм легше комунікувати з людьми, вони бачать, що мережа неефективна, що по класах, що по кількості дітей в школі, і просили, слухайте, прийміть це на центральному рівні, ви нам дуже допоможете це зробити, бо кожній людині в громаді ми не можемо пояснити доцільність цього. Тому насправді є і такі відгуки про таке рішення. Дякую.

_____. Пані Наталія, тобто ви як депутат-мажоритарник будете їздити по своєму округу і пояснювати людям, чому ми закрили малокомплектні школи?

ППА Н.Р. Я буду пояснювати, чому я вважаю, що потрібно освіті якість освіти. Тобто я комунікую про те, що найважливіше насправді це якість освіти. І пояснюю також, порівнюю мережу Польщі і Німеччини, Польща дуже характерна для України з тим, наскільки, це і Румунії, які є сусідніми, чому це вимушені кроки і чому в школах біля дому малокомплектна з неефективним навчанням є гіршою ніж школа, до якої треба доїхати, але в якій буде вища освіта і, звичайно, що є люди і за, і проти. Але я сказала ...*(Не чути)* приклад громад, які до мене зверталися, що, будь ласка, зробіть це за нас, зробіть це на центральному рівні. Це допоможе оптимізувати мережу і допоможе нам на місцях це прокомунікувати, і пояснити чому якість освіти краще в більшій школі ніж в малокомплектній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Наталія. Я сподіваюся, що ми все ж таки з автобусами завершили. І давайте перейдемо до наступної субвенції, я думаю, до тієї субвенції, до якої є насправді багато питань і вона, напевно, має найбільшу актуальність і минулого року, і зараз, і буде ще, напевно, певний час мати. Це бюджетна програма – субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти. Якщо дозволите, я почну, а далі, будь ласка, перейдемо до запитань.

Мене дуже турбує декілька цифр, затверджено –311 проєктів, реалізовано – 197, використання коштів – 73,4 відсотка. Тобто з 1,5 мільярда субвенцій, яка у воюючій країні, у 2023 році була виділена на облаштування укриттів, не використаними залишилося 398,575 тисяч, 398,5 мільйонів залишилися невикористаними. Нам ці укриття непотрібні чи у нас все добре з ними?

Колеги, мене це лякає до жаху насправді, я не знаю як це пояснити суспільству. Я розумію, що Міністерство фінансів навіть отримало економію бюджету врешті-решт або зменшили свій дефіцит державного бюджету. Я розумію, до них претензій немає, вони просто рахують. Але у мене питання до нас, колеги, ми не могли зробити краще? Я розумію, що ДБН помінялись, але давайте почнемо з простого питання: коли у нас були затверджені порядки та інші умови? Влітку, наприкінці? Липень чи серпень? В червні місяці. А гроші пішли коли? Відповідно в червні. Шостий місяць року закінчувався як гроші пішли на місцеві бюджети. В людей залишилося шість місяців, щоб взагалі зробити все, що можна по укриттях часто під обстрілами, часто під ракетними небезпеками. І таким чином ми не використали, це просто трагічна цифра насправді – 27 відсотків нашої субвенції. Я сподіваюсь, що цього року такого не станеться з нами. Але хотілося б насправді запитати трішки інше. Ми запитали досить детальну інформацію по об'єктах, по всіх об'єктах, на які були витрачені гроші субвенції. Але наскільки я бачу, те, що у мене є, ми отримали перелік об'єктів, на які вони справді були використані. Мене дуже цікавлять об'єкти, а на які ми не використали. Оці з 311 реалізовано 197, відповідно 114 не реалізовані. А можна подивитись на них, чому вони не реалізовані, що з ними сталося, в якому вони стані, що з ними буде на наступний рік, бо вочевидь вони частково, а деякі з них ... можливо, до деяких і не приступили, а частково деякі кошти освоїли, і що буде далі з цими об'єктами. Якщо можна, я попрошу в рішення комітету запитати в Міністерства освіти і науки долю оцих 114 проєктів, які не були реалізовані. Це перша пропозиція.

Друга пропозиція, точніше питання. Я якраз дивлюся на ваш лист і бачу такий абзац. Крім того, відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів від 5 грудня про перерозподіл обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти здійснено перерозподіл обсягу субвенцій з обласного бюджету Луганської області

для збільшення обсягу видатків споживання обласного бюджету Дніпропетровської області на облаштування безпечних умов в закладах загальної середньої освіти. Можете пояснити, чому ви перерозподіляли ці гроші, навіщо і скільки, враховуючи те, що Дніпропетровська область, при всій повазі до Дніпропетровської області, освоїла врешті-решт лише 85 відсотків від того обсягу, який був спочатку виділений. Навіщо був додатковий перерозподіл? Їм що, не вистачало власних грошей? Вони їх не використали. Да, якщо можна.

_____. Давайте тоді, якщо дозволите, щодо механізмів розподілу. Я закцентую увагу того, що минулого року розподіл здійснювався не по об'єктно, а здійснювався на рівень області. Об'єкти, які фінансувалися за кошти субвенцій, вибирались обласними військовими адміністраціями, відповідний перелік об'єктів затверджувався обласними військовими адміністраціями. Тому той механізм, який був минулого року, цього року не буде реалізований. Знову-таки з метою пришвидшення реалізації об'єкти будуть вибиратися, як я уже говорив, на рівні міністерства за пріоритетами і кошти від... фактично спрямовуватись одразу до того бюджету, з якого буде фінансуватися замовник відповідних робіт. Це призведе до значного скорочення самого бюджетного процесу щодо спрямування цих коштів. Умовно, до прикладу, якщо об'єкт є на рівні територіальної громади і заявником до системи DREAM є територіальна громада, кошти будуть спрямовуватися одразу в територіальну громаду. Це щодо механізму.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А у мене у зв'язку з цим таке побічне питання. Скажіть, будь ласка, а яку взагалі мету при розподілі цієї субвенції ми хотіли досягнути? Максимальну кількість дітей покрити укриттями чи якусь іншу? Бо мені ця здається логічною, максимальну кількість дітей покрити укриттями. І у зв'язку з цим у мене є питання. Наприклад, є Дніпропетровська область, яка отримала якусь певну суму грошей на облаштування укриттів і розподілила їх. Більше того, я щойно казав, засвоїла лише 85 відсотків, але місто Дніпро всередині Дніпропетровської області не отримало нічого. Як така ситуація може бути? Хоча якщо ми ставимо собі за мету, що ми хочемо покрити найбільшу кількість дітей, то вочевидь в місті їх більше. Да.

І отут от питання, чи це справедливо і як з цим боротися? Бо якщо, ну давайте пропишемо яюсь. Окей, в місті автобуси може не так потрібні, там хоча б є громадський транспорт, але з укриттями, це є проблема і у нас насправді деякі обласні центри просто не отримали грошей.

Пане Андрію, є думки, як це виправити?

СТАШКІВ А.Б. Так, якраз щодо того, яка була мета, вона була передбачена відповідно 419 Постановою і обласні військові адміністрації, при розподілі, відповідно до цієї постанови, зобов'язані були користуватися цими вимогами. І одними з них, дійсно, є збільшення кількості учнів, які навчаються офлайн через те, що вони мають доступ до укриттів в школах.

Дійсно, були проблеми щодо, скарги щодо вибору об'єктів обласними військовими адміністраціями, саме з цією метою, щоби уникнути наявності таких скарг, як би несправедливих підходів до розподілу можливих, був запропонований цей варіант щодо використання системи DREAM і методики, автоматичної методики оцінки відповідних проєктів, на рівні кожної області. Тобто фактично конкурс цих проєктів буде відбуватися на рівні кожної області, в межах тих зон ризику, про які я говорив раніше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто ми маємо шанс, що у нас і міста почнуть отримувати незалежне відставлення голів ВЦА до мерів, да?

БІЛОЗІР Л.М. ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, пані Ларисо, будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М. Бо в нас від офлайн до онлайн йде логіка, розумієте? Але, значить так, получається по логіці тогорічній і в принципі вона має продовження цього року, чим менше зробила область для того, щоб діти були онлайн...

_____ . *(Не чути)*

БІЛОЗІР Л.М. Ні, онлайн, чим менше вони зробили для цього, чим менше вони працювали, тим більше вони грошей отримують.

Тобто получається по Вінницькій області, ті громади, які я сварила, які нічого не робили, які не створювали укриття, які офлайн все вели, онлайн,

виявляється вони нас витягнули, я ще маю її бути вдячна. Тому що дякуючи тому, що певні громади не працювали, діти були онлайн, відповідно нам дали гроші, але так як таких було дуже мало, ми отримали, область отримала 31 мільйон.

Дніпропетровська, якщо взяти Дніпро, наприклад, то, можливо, в них є укриття, але вони погані. То, по вашій логіці, якщо там діти вчаться, то їм і не положено кошти? Ви відійдіть від цієї логіки, наприклад, найбільш ризиковані регіони. Ви дивіться, скільки дітей отримає доступ взагалі по суті, не навіть офлайн. От у мене, наприклад – ми про це вже з вами говорили, - в Шаргороді є школа. Вони ходять в укриття, ми вже зробили його, вони вже відносяться до освіти, бо це був будинок культури, і ми вже це укриття передали школі. Вони і так до нього ходять, але там немає ні опалення, ні умов, ні вентиляції – нічого. Але воно по бумагах числиться, що, да, в них офлайн йде заняття, все гаразд. Тобто от за цим щоб ми знову не наробили помилок. І, мені здається, оце розподілення, воно нам показало: дали ми там Донецькій, Чернігівській, Харківській, Миколаївській, а там освоєння 50-60 відсотків, 38 відсотків, і за рахунок цього інші не отримали. І, звичайно, от я розумію, чому ви розподілили на Дніпро, тому що це пішло вже на інші об'єкти.

І якщо уже в мене слово, я ще хочу сказати наступне. ДБНи дуже сильно вплинули. Це не комунікація двох міністерств. Я колись з міністром, коли ми тільки його обрали, зустрічалась, я його просила, щоб він зустрівся з Кубраковим. По-перше, зараз є купа типових проєктів. От дивіться, ми тільки вісім нових бомбосховищ побудували, вісім. А знаєте чому? Тому що на таке бомбосховище 30 мільйонів, бо дуже сильні вимоги. А ми на область тільки 30 отримали. Так що ми не збільшили кількість дітей у Вінницькій області, які підуть в школу, тільки покращили. І двоє не реалізувалось з шести проєктів в Вінницькій області. А вони правоохоронних органів бояться. Дуже пізно все: постанова пізно, гроші пізно, надійшли пізно, - і відповідно ще і 1 січня приходять правоохоронні органи і зразу все перевіряють. Тобто дуже багато скинули і не хочуть цим займатися.

Тому треба типові проєкти, які... от ми з швейцарцями зустрічалися, з українцями, там, 20-30 тисяч доларів. І до сих пір їх нема. Тоді, я з міністром коли зустрічалась, він каже: "Я обов'язково зустрінусь, наступний рік". На наступний рік знову немає типових проєктів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вам по секрету скажу, що ще до призначення нового міністра освіти. Коли ми затвердили бюджет на 23-й рік, у мене була розмова із попереднім міністром освіти, із Кубраковим. І якраз з Кубраковим ми домовилися про те, що будуть і типові проєкти, і нові ДБН. Типові проєкти вже є, навіть я про це знаю. Але питання в тому, що, як завжди, питання те, що казав Сергій Валерійович, терміни, терміни, терміни. Посеред року міняти ДБН, коли на це виділено державне фінансування і зроблено проєктно-кошторисне, і люди почали будувати, потім зупиняти будівництво, тому що нові ДБН затвердили. Ну, дайте можливість до кінця року добудувати людям. Нехай вступають в силу з 1 січня. Анонсуйте їх. Новий об'єкт, будь ласка, по ним, дайте добудувати нинішній.

_____. (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вочевидь, вочевидь, не було комунікацій.

Але в мене ще є тут декілька. Я побачив одну аномалію, поки дивився на ту таблицю навіть виконаних проєктів профінансованих за субвенцією. Тут є в цій таблиці чудові дві колонки: перша називається місткість укриття до проведення робіт і місткість укриття після проведення відповідних робіт. У Полтавській області у нас аномалія, у нас у кожному закладі зменшилась кількість місць в укриттях у середньому в 2, а подекуди в 3 рази. Це аномалія для Полтавської області, може, їм не треба було робити ремонти, бо це якось дивно виглядає. Но це насправді не тільки там, а є насправді, щоб не жартувати, і на Сумщині, і Харківщині, і Херсонщині. Тобто зробили, було 648 місць, стало 400 місць.

Окей, а чому в інших тоді збільшилось або не змінилося? Я взагалі мовчу про оцей формалізований підхід. У нас кількість місць 235,9. Це як, це нога не поміщається в дитини? Я розумію, що це банально ділиться на коефіцієнт. Але так же ж не можна підходити формалізовано, ми ж говоримо про живих людей. Ну, як так, три з половиною дитини може туди поміститися. Це 3 чи 4 все ж таки? Чи 3 з одним початківцем. Якось... Колеги, давайте підходити до цього більш цивілізовано. Я все ж таки хочу, щоб пояснили, а чому змінилася... Ви робили ремонти, капітальні ремонти, скільки..? Та більше ніж 20, 24 об'єкти. В усіх або збільшилась кількість місць в укриттях, або залишилась такою самою, а в декількох зменшилося. За рахунок чого це взагалі відбувається? Стіни набили стекловатою і стало менше місця чи як так стається?

СТАШКІВ А.Б. Окей, дякую.

Насправді багато питань. Я спробую на них відповісти так як вони задавалися. Щодо типових проєктів, дійсно, підтверджую, зараз на даний момент розроблені типові проєкти, вісім типових проєктів для закладів освіти: п'ять для шкіл і три для дошкільних навчальних закладів. Вони були презентовані в лютому місяці для всіх областей і, в принципі, будь-хто може скористатися і використати ці типові проєкти для проєктування відповідних укриттів в закладах освіти.

Щодо зміни кількості учнів. Дійсно, посеред року, минулого року, були змінені державні будівельні норми, відповідно до яких змінилися вимоги щодо метрів квадратних на одну дитину в укритті. І коли робилися капітальний ремонт або будівництво відповідних укриттів, за висновками Державної служби з надзвичайних ситуацій, які по-новому видавали ці висновки, кількість здобувачів освіти, які можуть укритися в цьому укритті, визначалася відповідно до нових державних будівельних норм.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чекайте, а ті, які, в яких вже були зроблені ремонти, вони не переатестовувалися? Тобто не проходили повторно? Чому в них не зменшилася кількість, місткість?

СТАШКІВ А.Б. Вимоги щодо кількості місць стосуються насправді трьох типів укриттів. В нас є найпростіші укриття, які також є в закладах освіти, але насправді це треба розглядати кожен окремий випадок і дивитися, які роботи там проводилися, які застосовувалися вимоги щодо кількості метрів квадратних на одну дитину.

_____ . До нових вищі вимоги, а до старих уже...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивись, я не дарма запитую. Вся Полтавська область, там і споруди цивільного захисту, і захисні укриття, і все інше, і протирадіаційне укриття, і в усіх зменшилася кількість. Якщо нам треба... Дивіться, якщо це нові ДБН, якщо... Колеги, колеги, мені здається, якщо це історія про те, що за новими ДБН воно по-іншому рахується, там більше квадратних метрів на одну дитину, то в мене питання, чому по інших залишилися ті самі цифри, по інших укриттях? Ні, ні, ні, ні, ні. Тихо, секундочку.

Але ми ж тоді обманюємо самі себе і обманюємо суспільство. Ми кажемо, що у нас 1 тисяча 540 місць, а насправді їх буде 540 місць. Так давайте будемо відверті, якщо туди не влазить 1 тисяча 500 дітей, а статистично влазить, ми ж перетворюємося на Радянський Союз, коли у нас все чітко і кількість холодильників гігантська, а насправді він один на чотирьох.

СТАШКІВ А.Б. Якщо можна, по Полтавській області тут треба відмітити, що тут є всі споруди цивільного захисту, які належать або до протирадіаційних укриттів, або... тільки ПРУ є. Це фактично не є найпростіші укриття. І коли до них застосовуються нові ДБН, тоді відповідно відбувається зменшення. Найпростіших укриттів площа не змінилася і застосовується така сама як і була. Це особливість тим, що Полтавська область не робила найпростіші укриття, але робила тільки ПРУ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. У зв'язку з цим у мене є чудове запитання. А ми дозволяли цю субвенцію минулого року використовувати і на найпростіші укриття? А цього року, я сподіваюсь, ми цього не будемо вже робити?

СТАШКІВ А.Б. Так, минулого року, дійсно, було порядком передбачено використання коштів на найпростіші укриття – це є фонд захисних споруд. При цьому цього року за висновками до проєкту постанови Державної служби надзвичайних ситуацій Міністерства внутрішніх справ кошти будуть спрямовуватись тільки на споруди цивільного захисту, до яких належать протирадіаційні сховища і укриття або споруди подвійного призначення, або на об'єкти, які є найпростішими укриттями, внаслідок реконструкції яких вони будуть перетворені на споруди подвійного призначення або інші типи захисних споруд.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей. Скажіть, будь ласка, за субвенцією на 2024 рік буде добудовуватись те, що не добудовано в 2023?

СТАШКІВ А.Б. Так, у нас є перелік об'єктів, які не були завершені в минулому році. Фактично їх є 16, в яких розмір готовності більше 40 відсотків і це передбачено відповідним проєктом порядку використання коштів. Тобто на ці об'єкти для їх завершення в першу чергу пропонується спрямувати кошти субвенції.

_____ . До речі, хотів би сказати, що з типовими...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Андрію, а можна попросити вас, якщо можна, перелік цих об'єктів.

СТАШКІВ А.Б. Перелік є як додатком до листа. Це з тих...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, тих об'єктів, про які ви говорите, які будуть добудовані у 24-му році, з тих, що мають готовність. Ви казали, що їх 14, 16 об'єктів.

СТАШКІВ А.Б. Так, це об'єкти, у яких було нове будівництво, наголошую, нове будівництво споруд цивільного захисту. Вони є в переліку додатком до листа, тому що вони початі були минулого року, вони просто губляться в загальному переліку, вони ж там початі були.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В робочому порядку попросимо нам надати. Дякую.

СТАШКІВ А.Б. Якщо потрібно, я можу вам їх виокремити просто, щоб ви їх побачили із загального того переліку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вибач, Сергій Валерійович, у мене у зв'язку з усім цим є таке більш загальне питання. Те, що ви плануєте будувати, протирадіаційне, подвійного призначення і так далі, яка вартість будівництва? Да, яка вартість будівництва в середньому по тих проєктах типових, які у вас є? Я до чого, я одразу доформулюю. Скільки ми за 2,5 мільярда гривень, я вже навіть не питаю де, ми розуміємо, що це ще нефінальна версія розподілу, така концепція, скільки приблизно укриттів ми побудуємо за 2,5 мільярда?

СТАШКІВ А.Б. Якщо говорити про вартість, на жаль, я не будівельник, не можу детально коментувати ціноутворення самих проєктів на укриття. Те, що я бачив по типових проєктах, вартість проєкту для школи в залежності від місткості, тобто ми маємо укриття від 200, на 100, на 200, на... типові проєкти, точніше, на 100, на 300, на 500 учнів. І далі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. От на 500, наприклад.

СТАШКІВ А.Б. На 500 учнів орієнтовна вартість 50 мільйонів гривень повного будівництва фактично з нуля.

_____. Але я хотів наголосити, що це по типовому проєкту. Андрій Борисович не дасть збрехати, ми на Одещині бачили проєкт, який типовим був, там щось під 40, так, орієнтовно, а громада побудувала за 16, вони сказали, що 18. Тому ніхто не забороняє робити власний проєкт, бо типові, до них є питання.

ППА Н.Р. Я дозволю собі коротко прокоментувати. Бо я взяла просто ті 122 мільйони, що використали за цей рік, поділили на 8 споруд, які збудувались, то вийшло по 15 мільйонів укриття і на 350 дітей кожне. Але кажу, це я взяла так просто середню цифру, яка на цей рік по цій таблиці, що ви нам надали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А це було нове будівництво, Наталко?

ППА Н.Р. Так, я взяла цих 8 об'єктів, бо у нас 8 об'єктів збудовано за минулий рік нових...

ГОЛОВУЮЧИЙ. З нуля?

ППА Н.Р. Так, за 122 мільйони гривень і тупо поділила на 8, то середній вийшов 15 мільйонів, бо там у проміжку, якщо брати по таблиці, від 9, якщо не помиляюсь, чи від 7 до 28 мільйонів, ну, і відповідно з різною кількістю дітей...

СТАШКІВ А.Б. Добудували найпростіше, Наталко, я маю на увазі, найменше. Але якраз з тих, що недобудували, вони там по 40, по 50, по 60 мільйонів, великі ж довше будувати.

ППА Н.Р. Є різні, є радіаційні на 9 мільйонів. Я не знаю...

СТАШКІВ А.Б. Я мав на увазі найпростіші не в сенсі укриття найпростіше, а найпростіше з точки зору реалізації проєкту. Найменша кількість там дітей, які туди потрапляють і так далі. Їх встигли добудувати.

ППА Н.Р. Волинський військовий ліцей, наприклад, збудував на 300 дітей за 23,5 мільйона, а от Іллінецький – протирадіаційне укриття за 9,5 мільйона на

560 дітей. Правда, я не можу уявити, що це можна було збудувати на 9,5 мільйона на 560 дітей і ще протирадіаційне. Тому питання, яка там якість робіт і хто там підрядник, і так далі, і яка ПКД. Мені якраз цікаво з цим працювати, моє запитання якраз у тому напрямку і мало б бути, чи хтось дивився, аналізував, бо насправді (*Не чути*) працює з американським проектом, щоб залучити кошти на укриття. І це мені було б дуже помічне, коли ми могли б назвати. То наразі, я думаю, так називати цю цифру типових укриттів хіба по тому, що будувати, за скільки, щоб орієнтуватися, який проект брати за основу.

От я би хотіла навіть з такої позиції почути відповідь, що відповідати? Скільки оптимально просити грошей на одне укриття?

СТАШКІВ А.Б. Насправді, ще раз повторюсь, я не будівельник, ми готові як міністерство поділитися тими проектами повторного використання, які розроблено в Мінінфраструктури, для того, щоб ви могли орієнтуватися у вартості тих проектів, які можуть бути. Але насправді там дуже багато залежить, наскільки мені пояснювали будівельники, від геології і від інших особливостей реалізації цього проекту, вартість будівництва.

ПША Н.Р. То правда, аналогія однозначна, що залежить. Так що якщо що, я буду до вас звертатися детально, якщо мені вдасться переконати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Наталко. Пані Лариса, будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М. Чесно, я в шоці. Мені здається, ми настільки відірвалися від землі і від тих проблем, які є на місцях, оцим, наприклад, що щонайменше не положено. Я вам скажу, у Вінницькій області оці найпростіші, вони всі, 99 відсотків. Тобто, отримується, діти, які не мають нормального найпростішого укриття, не мають ні ремонту, ні опалення, там мерзнуть, вони по цій вашій постанові, яку ви тільки спромоглися надіслати заінтересованим ЦОВВам, тільки чомусь в березні. Ну, я розумію, чому. Тому що інституційно важко, у вас міністерство мале і не вистачає цієї спроможності і тільки зараз, ми це розіслали, та ще й не даємо можливість отаким громадам, з найпростішим укриттям, взагалі виживати. Ви зрозумійте, ми минулого року по цьому принципу отримали 30 мільйонів – це ми навіть одного укриття не побудуємо, точніше одне побудуємо,

ну максимум два побудуємо. А що робити цим дітям, які в найпростіших і які не мають можливості, які будуть там мерзнути, навіщо ми їх викинули?

Сергій Віталійович, а навіщо ми викинули найпростіші? Ну навіщо ви таке робите? Не ріжте по живому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Андрію!

СТАШКІВ А.Б. Про найпростіші укриття, я вже говорив проте, що, поперше, це було зауваження до проєкту Постанови від Державної служби надзвичайних ситуацій.

А, по-друге, що як я показував в своїй презентації, в нас порядку 600 тисяч учнів, на даний момент, навчаються повністю дистанційно, в тому числі через те, що вони не мають доступ навіть до найпростіших укриттів.

І єдиною насправді метою – це забезпечити безпеку тих, хто буде ходити в школи, в яких відсутні укриття. Тому саме будівництво нових укриттів або реконструкція найпростіших укриттів, тобто реконструкцію найпростіших укриттів можна робити з метою облаштування споруди подвійного призначення. Якщо заклад освіти має найпростіше укриття, він може подаватися на цей проєкт, на цю комісію...

БІЛОЗІР Л.М. Якщо вона ...*(Не чути)*.

СТАШКІВ А.Б. Вони можуть подаватися на проєкт з найпростішим укриттям, якщо буде передбачено в рамках проведення реконструкції, облаштування, споруди подвійного призначення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Андрію.

Колеги чи є ще в когось запитання по цій славнозвісній субвенції?

Пане Данило, будь ласка.

МІРО Д.В. Добрий день, Андрій! Ну трошки хочеться підсумувати, тобто у міст, у обласних центрів, ну от я скажу за Дніпро, у нас сьогодні гостра необхідність є у 5 укриттях. Тобто 5 укриттів – це, наприклад, там великий житловий масив і там 200-300 тисяч населення людей і це досить таки велика кількість дітей.

І у нас сьогодні у Дніпрі навчаються, ну через те, що, мабуть всі знають, що Дніпро по вимушеним переселенцям займає лідируючі позиції і в нас сьогодні є майже 100 тисяч дітей, які навчаються офлайн, є гостра необхідність в укриттях, є гостра необхідність в харчоблоках. Чи все ж таки буде механізм такий, по якому може місто все ж таки поспробувати прийняти участь? От те, про що ви почали казати, але я в кінці воно змазано було і я не зрозумів, якщо можна. Дякую.

СТАШКІВ А.Б. Так, відповідно, якщо буде реалізовано даний проєкт постанови, будь-яка територіальна громада, чи це міська велика, чи це місто обласного значення, чи це маленька сільська, може подаватися на цей проєкт. При цьому заявки будуть прийматися через систему DREAM і при подачі заявки, при заповненні відповідних всіх тих даних, які там потрібно заповнити, одразу можна буде побачити, скільки балів набирає той чи інший проєкт. І, відповідно, якщо цей проєкт набере велику кількість балів, за методиками тими пріоритизації, він зможе бути профінансований.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Андрію, а в мене тоді питання, а там же ж передбачено співфінансування? Тобто вони одразу, ОТГ будуть подавати зі своїми пропозиціями, по своєму співфінансуванню? Тобто ми будемо зараз знову говорити, чи не буде ризику, що ми потім будемо говорити про те, що знову багаті отримали?

СТАШКІВ А.Б. Так, ми це врахували в методиці і там є відповідний показник, який визначає коефіцієнт податку спроможності громади. І громада, яка подала, ну умовно бідна громада, яка подала не так багато співфінансування як багата громада, отримує більше балів, ніж та громада, яка багата. Ну якщо бідна і багата подали, ну бідна і багата, це звичайно дуже умовно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А як ви будете їх оцінювати?

СТАШКІВ А.Б. Є індекс податку спроможності, який затверджений на рівні держави, для кожної територіальної громади. Якщо вони подали однаковий розмір співфінансування, то більше балів отримує громада з нижчим індексом податку спроможності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую.

Колеги, які з нами онлайн, я прошу всіх членів комітету включитися зараз. Скажіть, будь ласка, чи є ще запитання до Міністерства освіти, до інших, до Міністерства фінансів і до всіх інших, по субвенціях? Я ще раз попрошу членів комітету включитися, які знаходяться онлайн, бо ми зараз підемо до прийняття рішення. Будь ласка, попрошу всіх включитись.

Якщо запитань більше немає, то тоді, напевно, переходимо до прийняття рішення. Колеги, не заперечуєте? Є пропозиція наступна, через те, що у нас було, прозвучало декілька пропозицій щодо того, що додати до проєкту рішення. Давайте, якщо не заперечуєте зробимо як завжди, ми проголосуємо за той проєкт рішення, який всім вам надісланий і розданий. Але з урахуванням тих пропозицій, які висловили народні депутати члени комітету. Секретаріат я думаю доопрацює за день-два проєкт рішення, і ми тоді його всім відправимо для ознайомлення і погодження. Немає заперечень?

Колеги, тоді ставлю на голосування проєкт рішення в тому вигляді, в якому він вам всім розісланий, в кого він є.

Прошу проголосувати, хто – за?

ППА Н.Р. Піпа – за.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Плюс. Всі одногосно. Дякую, колеги. Рішення прийнято. Хто – утримався? До речі, проти? Немає. Супер. Рішення прийнято одногосно.

Шановні колеги, ми закінчили з першим і основним питанням.

Є друге питання "Різне". Чи є в когось "Різне"?

Якщо немає, то я щиро вдячний вам і кожному з вас за те, що ви знайшли дві години робочого часу, долучилися до засідання комітету, бажаю всім гарного і спокійного дня. До наступних зустрічей.

ППА Н.Р. Я ще хочу теж подякувати міністерству.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я теж хочу подякувати міністерству, так глибоко розбиратися в субвенція, це насправді треба вміти якби ще так глибоко розбиралися в питанні підручників, ми були б взагалі щасливі. Але все одно.

_____. Будемо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...в цьому питанні ми точно дякуємо Міністерству.

Колеги, дякую всім. Засідання Комітету вважається закритим.

Дякую. Гарного дня!